

Luceafărul

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

DEMOCRATIA CREATOARE

Viața social-politică a țării cunoaște neîncetat altitudinile noi, revelatoare pentru însăși dinamica sa, având un permanent și puternic temel în realitatea în continuă transformare, în programul de edificare pe noi trepte de progres și civilizație a societății românești. O asemenea nouă altitudine o reprezintă recentul forum al democrației noastre muncitorești, revoluționare, cel de al treilea Congres al consiliilor populare desfășurat sub prezidenția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. O multitudine de semnificații înconjoară momentul actual și cea dintâi este aceea care derivă din însăși faptul că acest reprezentativ forum al poporului are loc în anul aureolat de sărbătorirea a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, eveniment crucial pentru istoria în curs a României, factor de uriașă însemnătate pentru întreaga noastră viață economică, socială și politică. Pe firmamentul unei noi epoci plină de etnorii, Epoca Nicolae Ceaușescu, stau însemnele marelui eveniment inaugural care a pus bazele întregii noastre contemporaneități. Sub atari împreună și în lumina amploilor orizonturi ale acestor epoci, evenimentul de acum confirmă o practică deosebit de activă și complexă a democratismului societății noastre și este menit să consacre o experiență de cel mai larg interes. Puterea poporului exercitată prin el însuși și echivalența ei socialismului prin popor și pentru popor dobîndesc o nouă expresie politică dar și morală în cel mai înalt grad și se constituie într-o realitate de drept și de fapt din perspectiva și pe traseul cărora se văd liniile de față ale unei uriașe și solide participări. În acest punct, la această superioară cotă a înțelegerii și răspunderii politice se cuprind și a doua semnificații și anume aceea că, aflându-se la confluența a două cincinale, ne gândim pe mai departe rosturile muncii și creației, cumpănim cit mai exact, cit mai eficient timpul și căutăm soluții optime pentru înălțarea și ascendența figurilor, înainte. Astfel, în activitatea vastă, bogată închinată îndeplinirii hotărârilor Congresului al XIII-lea al partidului, a programului fauririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea a României spre comunism, acest forum deosebit de reprezentativ (a participat peste 8000 de participanți) se înscrie ca un moment marcat de mare însemnătate. Prin ordinea sa de zi, prin dezbaterile și documentele adoptate și îndesebi prin cuvintele secretarului general al partidului, care a pus în evidență preocuparea constantă a partidului nostru pentru perfecționarea, largirea și dezvoltarea democrației, rolul și sarcinile organelor și organismelor sistemului nostru democratic, Congresul consiliilor populare județene și al prezidenților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale face o evidentă sinteză a preocupărilor actuale și de perspectivă, pentru încheierea cu succes a cincinalului actual și trecerea în mod sigur și eficient la îndeplinirea obiectivelor viitorului cincinal ca urmare a hotărârilor celui de al XIII-lea Congres al P.C.R.

„Să avem permanent în vedere, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cartarea roșită în președintele forum, că scopul, telul suprem al politicii partidului nostru este dezvoltarea societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România este ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului” și în acest sens actualul Congres al consiliilor populare trebuie să marcheze o etapă nouă în activitatea tuturor celor angajați prin însuși votul poporului în conducerea și organizarea muncii și vieții, în buna gospodărire a localităților, în a face astfel încît să-și îndeplinească în cele mai bune condiții rolul important pe care îl au în dezvoltarea democrației generale a patriei.”

teronul fecit de manifestare a participării, a angajării și răspunderii patriotice, revoluționare constituie realitatea la cotele și economice și sociale de azi, geografică economică și socială a țării în continuă schimbare și într-o ascendență de valori care anunță viitoare mari etnorii, completînd imaginea aceste, e-pocii în istoria noastră. Orientările și indicațiile secretarului general al partidului ating absolut toate domeniile de activitate și converg scopului binesubliniat cu deosebită claritate. Fiecare localitate trebuie să devină o adevărată cetate economic-socială în care oamenii muncii, cetățenii să poată să răscască tot ce au nevoie pentru o viață civilizată, demnă! Să transformăm, într-adevăr, fiecare localitate, fiecare comună să devină comună-oraș, un centru puternic și civilizată al construcției socialiste și comuniste! Se profilează astfel la orizont o uriașă activitate de transformare revoluționară, a patriei, de ridicare a poporului la un nivel tot mai înalt de civilizație materială și spirituală. Acest orizont se află în noi, desigur, el este ascendența propriului nostru mers înainte și în cuprinderea sa un loc deosebit îl ocupă de bună seamă și cultura și arta, noua sensibilitate de constituire, creație. Festivalul național „Cîntarea României” care s-a demonstrat a fi o forță mobilizatoare și creatoare, aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să unească toate forțele de care dispune fiecare localitate și județ, pentru a ridica nivelul de cultură, de cunoștințe al maselor populare, punind în centrul activității dragostea față de patrie, hotărârea fermă de a apăra a cuceririlor socialismului, de apărare a patriei, de întărire a independenței și suveranității României. Dintr-o asemenea amplă și generoasă perspectivă, realitatea materială și spirituală a țării trece prin condiția acțiunii conștiente, creatoare, a fiecăruia de ei și noi și ne certifică un înalt grad al identității muncii și vieții, al democrației creatoare — acest deziderat al prezentei vii, active și responsabile în contemporaneitate. Înaltul și reprezentativul forum care și-a încheiat lucrările, către o asemenea largă și superioară înțelegere conduce, către o asemenea largă și superioară asumare a istoriei îndeamnă.

Luceafărul

● În acest număr: ● CETĂȚI ALE PREZENTULUI. CETĂȚI ALE VIITORULUI ● Semează: ● Virnel Varga ● Ștefan Mitroi ● Petro Ivanov ● Mircea Soncuteanu ● Poeme de ● Ion Mărgineanu ● Marius Daniel Tevanian ● Adriana Sitaru ● Debut: ● Antoaneta Pop și ● Ion Teodoroscu ● Cronici literare de ● M. Ughueanu și Valentin F. Mihăescu ● Viața cărților ● Rememorări de Mircea Micu ● Numele poetului de Cezar Ionescu ● Fantasiile, dimensiune a „prozei scurte” românești de Nicolae Ciobanu ● Poeta redacției de Ion George ● Civilizație românească de Corneliu Vadim Tudor ● Cumpăna de George Alboiu ● Probabil/posibil: „Răspuns” de Mihai Coman ● Confabule de Iulian Neacsu ● Mapamond ● Sport de Fânus Neagu.

SENTIMENTUL CĂTORIEI

Sintem încărcat de sentimente și de idei. Sintem un stup de sentimente și de idei. Unele vin, capătă contur de fapt și se vesnesc în stătuile devenerii noastre socialiste. Ca niciodată purtăm în noi un tezur, în care valuta forte sint mari idei și mari sentimente din care se nase piramidele unice ale socialismului. Și dacă ne uităm în urmă, prin cele douăzeci de calendare, ce au trecut de la cea piatră de hotar a devenirii noastre socialiste, care este Congresul al IX-lea al comunistilor, forum ce l-a investit pe cel mai iubit fiu al națiunii române în funcția supremă de partid, în funcția cea mare a luptei pentru viață și fericire — vom descoperi în „registrele” băncii noastre din inimă și gînd atît și atîtea idei și sentimente cititoare.

Florit încă o dată în fereastra țării, în aceste zile, cînd 8000 de deputați, aleși să ne fie reprezentanți în consiliile populare au ascultat de la înalta tribună a celui mai profund și mai reprezentativ forum al democrației noastre muncitorești, revoluționare cuvîntarea secretarului general al partidului. Alături de ei, noi toți, noi Tara, am ascultat un magistral discurs în care sint cuprinse marile idei și sentimente ce se vor face mișc, viitor de aur pentru România. Ceea ce noi nu știam exact, era oglinda de izvor în cuvintele ce curgeau de la tribuna carpatică a existenței noastre socialiste, erau unde limpezi străluciminte de razele unei gândiri profunde și cutezătoare, științifice și revoluționare. Ne recunoșteam în ele speranțele și motivațiile muncii noastre goice de zi cu zi, ne recunoșteam pe noi care visăm, indiferent de vîrstă, să ajungem cit mai repede, acolo, în comunism. Ne recunoșteam ideile și sentimentele, pe care înăun aveam capacitatea să le dăm conturul acela mărot din cuvintele celui mai de seamă fiu al țării. „Nu pot să vorbesc, pentru secretarul general, al partidului, de realizarea condițiilor pentru aplicarea principiilor comuniste de muncă și viață numai prin dezvoltarea unor centre industriale sau orășenești. Numai dezvoltarea armonioasă și puternică a fiecărei localități va asigura cu adevărat dezvoltarea generală a țării, va crea condiții ca patria noastră să fie un stat puternic din punct de vedere economic, al științei, al culturii! Numai astfel vor exista toate condițiile pentru aplicarea cerințelor de viață și de muncă ale societății comuniste!”

Iată de ce trebuie să înțelegem, spunea mai departe acest mare bărbat de stat al istoriei române, că dezvoltarea fiecărei localități este o necesitate obiectivă pentru a înapta comunismul în patria noastră.”

Ideli și sentimentele noastre căpătăm în cuvîntarea pe care o ascultam conturul cel mai exact. Altfel fereastra lor ar fi rămas fără razele soarelui. Încă o dată știm exact ce gîndim și simțim în mersul nostru spre socialism, știm ce avem de făcut și cum trebuie făcut. Avem o strategie a idelilor și sentimentelor aflate în mars, în devenire, în creație, aflate

Ion Văduva Poenaru

Continuare în pag. a 7-a

PATRIA

Patria e tinără mereu
Vesnicia-i starea de-nflorie.
Ea prin noi învinge tot ce-i greu
Noi prin ea trăim în fericire.

Patria e un cuvînt aprins,
Arde-n pieptul nostru în fericire
Și-i mai vast ca marea cuprins
De pamînt dintre străvechi hotare.

Patria e mai întii un dor
Care nu se stinge niciodată
Vesnicii de noi ne-învinș popor
De pe glia-i binecuvîntată.

Patria ni-i spurul de avînt
Și elanul faptelor mărete
Ni-i voința Păcii vesnic cînt
Înălțat sub cer de tinerețe.

Constantin Atomii

VALORILE ȘCOLII

deschiderea anului de învățămînt. Un eveniment așteptat întotdeauna cu emoție. Și ceea ce este mai interesant, un eveniment care atrage gîndurile și sentimentele nu numai ale celor cuprînsi direct în procesul de învățămînt — elevi, studenți și dascăli lor — ci ale tuturor cetățenilor țării. Pentru că învățămîntul a devenit, și devine din ce în ce mai mult, o problemă de interes public. Ne aflăm în fața unei consecințe a felului în care este privit învățămîntul în contextul tuturor celorlalte laturi ale vieții sociale, o consecință a importanței din ce în ce mai mare ce i se acordă. Și este, trebuie să o amintim, meritul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi plasat, prin grija cu totul deosebită cu care privește școala românească și problemele ei, întregul proces de învățămînt, cu toate preocupările sale, în centrul atenției publice. Dacă deschiderea anului școlar ar fi fost un simplu eveniment calendaristic, e-s-ar fi consumat discret, în spatele ușilor sălilor de clasă și al amfiteatrelor. Dar, departe de așa ceva, începerea cursurilor este marcată, an de an, de o aleasă sărbătoare la care primul invitat, așteptat cu nerăbdare, este însuși secretarul general al partidului. An de an, tovarășul Nicolae Ceaușescu se află în mijloc de septembrie, oaspete de onoare al copiilor și tinerilor din școli și facultăți, al celor răspunzători de formarea lor. Emoționanta tradiție este păstrată cu neîndemnită consecvență. Și tinerii și dascălii lor se reuneș în prima lună a toamnei într-un mare centru de învățămînt, mereu al-tul, pentru a fi de față la această întîlnire, pentru a asculta îndemnul și sfaturile părințești ale celui care veghează, cu dăruire și înțelepciune și asupra bunului mers al școlii.

Anul școlar 1985-1986 se deschide sub auspicii deosebite. Încheiem un cincinal, începem un altul, o etapă de muncă nouă care va însemna și aplicarea pleneră, la scară națională, a hotărîrilor celui de al XIII-lea mare forum comunist. Un cincinal nou ca acela în care vom intra cit de curînd așteaptă de la învățămîntul de toate gradele, în primul rînd, absolvenții de excepție, specialiștii astfel pregătiți încît să poată duce la îndeplinire sarcinile de o amploare fără precedent. În acest context, răspunderea școlii cresc considerabil. Învățămîntul a devenit, în aceste ultime două decenii de cînd energiile creatoare ale poporului au cunoscut o unanimă afirmare o adevărată și importantă forță de producție. Se așteaptă de la școală — ridicată atît de sus în ierarhia domeniilor de activitate — o contribuție majoră la rezolvarea problemelor dificile ce preocupă economia națională. Se așteaptă oameni noi, posesorii de cunoștințe noi, apți să ducă la îndeplinire hotărîri în care, în mare parte, nu se mai poate apelea la experiență, pentru simplul motiv că obiectivele vizate constituie adevărate premiere. Adevărați revoluționari — iată cum dorește partidul, secretarul său general să fie tinerii care ies de pe porțile școlilor și ale facultăților! Și pentru a-i forma astfel, cadrele didactice, organizațiile de copii și tineret trebuie să se preocupe în mod deosebit de educația în spiritul înaltei responsabilități, al implicării, al dăruirii. Alături de știință,

Monica Zvirjinschi

Continuare în pag. a 3-a

Modă și modele

1. Pe cit de incitantă pe atît de vulnerabilă mi se pare ancheta „Caietelor critice” (nr. 3-4 1983, dar aparute, de ce? în mai 1983...) des-fășurată pe trei întrebări, privind „modelele” poeziei tinere, „rolul” și „rostul” acesteia „în lumea contemporană”, posibilitățile și „sanselle” ironice. Ultima întrebare (Ce sansă are ironia în poezie?) pare o formulare oarecum prudentă. Dar nu este.

Aflăm de la bun început că „nu toți autorii solicitați au răspuns invitației de a participa la una sau alta din secțiunile acestui număr”, dar că o îmbucurător faptul că mulți poeți, încît tineri, au tinut să fie prezenți (asa cum zice Mircea Iorgulescu). Mai întii că absența a numeroși poeți importanți (tineri și maturi), face ancheta parțială. Opțiunea pentru una dintre orientările literare de azi spune și ea mult.

Ceea ce caracterizează această dezbateră, o spun de la început, este neroziozitatea. Iată-l, asadar, pe Mircea Cărtărescu, produs nu în ancheta propriu-zisă, cum ne-am fi așteptat, ci

în formula mai ispititoare Cum am devenit poet, partea cea mai la locul ei a Caietelor critice (nr. 3-4/1983), de care nu mă ocup acum. După ce ne informază ce se discuta la un pehar de bere cu amicii „lunedistul” ne încredîntoază pe cuvînt că înainte de a împlini trei ani cunoștea pe de rost „sute de poezioare și chiar o carte de aventuri în versuri”, iar în liceu și facultate „pe aproape toți poeții români, „cvasi-integral”, pe Barbu și Bacovia (memoria ce-i va juca atîtea feste, probabil). Ca poet, imită permanent, descoperind, mai întotdeauna fără că e „jalnic”. Cu „băieții” de la Căneluș de Lună a purtat chiar „un război” care a durat un an, după care va fi („surpriză!”) cucerit de fanterie, culoarea, prospețimea și sentimentalitatea poezii, descoperind mai apoi lirica anglosaxonă. Sentimentul fratern al „lunedistilor”

Z. Cărlugea

Continuare în pag. a 6-a

Un mit al adolescenței noastre

am mărturisit într-o carte mai veche a mea că N. Iorga, Tudor Arghezi, Gala Galaction, Panait Istrati, alături de Liviu Rebreanu și de alți cîțiva scriitori români, au fost călăuze cugețului meu în epoca de seisme ideologice și sociale prin care mi-am purtat tinerețea („Arbori din țara promisă”, 1972). Mi s-a dăruit privilegiul de a-i cunoaște și de a-i asculta vorbindu-mi direct, nu numai din paginile operei lor. Dacă pe unii i-am cunoscut doar în cite o scurtă întîlnire, ne-repetată din pricina sfîrșitului lor, fie prea timpuriu, fie brutal și tragic, în schimb, altora le-am fost mereu îndelungată colaborator sub-altern la publicații de ei diriguite. Cîțiva au cînsit cu scrismul lor prestigios coloanele revistelor și ziarelor pe care le-am slujit aproape o jumătate de veac, uneori iscîndu-le eu însumi; în sfîrșit, alții m-au îngăduit ani de zile în preajma lor, — ucenic iscoditor cîntodată peste limitele bunului-cuvințe și nu întotdeauna ascultător. De la toți am reținut pîde vrednice, de urnat sau erori pe care se cuvenea să le evit. Plămada mea sufletească datorează fiecăruia cite ceva.

Dintre acești scriitori, față de care nu voi ostent să-mi proclam vasalitatea spirituală, cel din urmă în tîmna, cînd abia treceam pragul adolescenței, a fost Panait Istrati. Mă aflam în ultima clasă de gimnaziu și, datorită unei plelume strălucite de profesori care constituiau prin anii '30 mîndria Colegiului Național din Craiova, descoperisem vobulitatea lecturii, devenind pentru toată viața robul acestui singur viciu omenesc

Alexandru Ruja

Continuare în pag. a 7-a

indemnul inimii, în deplină libertate se revărsau ca lava fierbinte, împlinindu-se fiecare capitol, din fiecare pagină, din fiecare rînd al cărții, fascinant cugețul meu de adolescent. Săptămîna care a urmat am trăit-o aproape buimac, alergînd să caut alte cărți ale lui Panait Istrati. N-am izbutit să găsesc nici una, pe la colegi ori pe la cei doi-trei anticari din oraș. A venit vacanța și m-am întors în satul natal dintre dealurile vilcene, copleșit de simțămîntele stînte în sufletul meu de volumașul acela modest, pe care l-am păstrat cu scumpătate pînă azi.

Am trăit apoi întîmplări care, atunci, mi s-au părut a ține de domeniul miracolului. Tipărisem în toamna aceea, la îndemnul și cu sprijinul cîtorva dintre generosi mei dascăli, o minusculă plachetă de versuri, intitulată pueril, „Incrustări pe-un strop de rouă”. Intîmpinată cu explicabilă simpatie de colegi și cu exagerată îngăduință de unii profesori și învățători, această plachetă cu versuri de o certă banalitate mi-a adus o răspălată negîndită; înlînirea cu tîmna scriitorului român, în care se întîmplă peste „Incrustările” mele și, venit de sărbători la o soră a lui în satul Giulești aproape vecin cu Stănești meu, țînuse să cunoască pe adolescentul stîhitor. M-am trezit cu el, pe o zi de iarnă blîndă, în usa casei părințești. Un tinăr mărunț de statură, frăv, avu pistru pe nas, îmbrăcat într-un palton cam subțire pentru geul de afară, purtînd niște pantofi sciliciti și o pălărie ponosită, îi întîlnisem semnătura în re-

Al. Cerna Rădulescu

Continuare în pag. a 6-a

CETAȚI ALE PREZENTULUI CETAȚI ALE VIITORULUI

Cutezanța muncii

Cel de-al III-lea Congres al consilierilor populare județene și al președinților Consiliilor populare municipale, orașenești și comunale — marele forum democratic al organelor puterii locale de stat — desfășurat în această săptămână, a inaugurat încă un eveniment de seamă în memoria prezentului, memorie pe care în forma ei, din punct de vedere istoric solemnă, am numit-o unanim și cu îndreptățită mândrie: EPOCA CEAUȘESCU! Am numit-o așa după numele celui care ne-a însușit ardore revoluționară, ne-a întărit cu forța consecvenței, ne-a înarmat cu luciditate și realism, ne-a înaripat cu elan revoluționar. Este numele celui ce s-a încumetat istoric!

Un eminent bărbat politic — care se încumabă spiritual și fizic pe a doua cale în rosturile patriei și a cărei forță de autoreglare în consonanță cu imperatiile obștei care l-a ales și cu vremurile în care trăim — se dezvăluie istoric ca geniu politic al unui popor apt prin hărnicia și devotamentul său să-l urmeze.

Indiferent că te afli în sală, printre cei opt mii de participanți, sau în fața radioului ori a televizorului, cuvintele primului bărbat al țării au avut aceeași forță de captare a auzului, au avut aceeași forță de penetrare în conștiința noastră. Și aceasta pentru că a vorbit despre noi, despre faptele noastre, fie cu succes, fie neajunsuri, ne-a arătat încă o dată că, în vederea ridicării gradului general de civilizație, de bunăstare materială și spirituală a întregului popor, de întărire continuă a patriei, a independenței și suveranității sale, esențial este felul cum sînt înțelese și aplicate ferm în practică hotărârile Congresului al XIII-lea al partidului și Programului partidului de față și a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

În soluția optimă, cu aplicare imediată și de perspectivă, dată cu clarviziune de tovarășul Nicolae Ceaușescu, aceasta se traduce, între altele, în comandamentele: în creșterea sectorului de activitate trebuie să se asigure creșterea mai puternică a productivității muncii, pe baza organizării mai bune a producției și a muncii, a

noilor tehnologii, a mecanizării, automatizării și robotizării producției.

Fiind — prin structura și compoziția lor — „cele mai reprezentative și democratice organe locale ale puterii de stat, care asigură o participare largă a oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea localităților, a întregii activități de dezvoltare economico-socială a țării”, consiliile populare și Camera legislativă ocupă un loc de însemnătate deosebită în sistemul democrației muncitorești revoluționare. Sint forme de organizare, conducere și mobilizare a potențialului de muncă și de creație al națiunii. În acest context, după o expresie deja consacrată, mandatul de deputat reprezintă un mandat al muncii și deopotrivă răspunderea în fața poporului pentru felul cum sînt îndeplinite obligațiile ce decurg din legi. Acesta este un adevăr necesar, izvorit din dorința unui popor ale cărui trepte eroice pe care le urcă se constituie în tot adevăr eforturi vizind înfaptuirea unei mari opere sociale, unică în istoria noastră. Este cutezanță prin muncă!

Dealțul, așa cum ne declara la sfîrșitul lucrărilor Congresului unul din participanți, primarul comunei Lungulețu, județul Dimbovița, Moise Lăzăroiu: „Noi am hotărît, noi trebuie să îndeplinim. Și dacă am știut ce am hotărît, la fel de bine trebuie să ne pricepem să și facem! Și asta se va vedea la fiecare, în localitatea lui, în acțiunile lui după cum bine arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ca să găsim tot ce avem nevoie, trebuie mai întâi să ni-l facem. De aceea totul depinde de noi, membrii cetății, indiferent de funcție”.

Iată de ce marele forum democratic al organelor puterii locale de stat vine să înalțe în țara noastră, în fața cetății, în fața țării, în fața timpului în care marilor șantiere ale patriei li s-a alăturat un nou șantier, în continuarea și în completarea celorlalte, un șantier menit să-i rezească geografia participării și în care obstea își află matricea sa cea mai ferdă de afirmare prin muncă, iar individul — forma planară a manifestării potențelor sale în cadrul cetății.

Munca — acesta este tulpă autenticității devenirii noastre!

Mireea Șoncuteanu

Oameni din Cîmpia Dunării

Soarele de iunie, necruțător, ne creează impresia unui imens cupot siderurgic. Printre tarlarele de porum însă, se aude numai bizatul plioșilor artificiați și zgometul stațiilor de irigație. Aici, în plină Cîmpia a Dunării, în miazăziua Oltenei, în Măceșul de Sus adică, sat de oameni gospodari și pricepuți, seceta acestei veri toride va să apună și verdetele violente al clorofiliei ne loveste aproape dueros privirea. Bițulan face semn lui Ion, șoferul de Tractor C.A.C., să oprească mașina. Coborînd într-o lume a lanurilor de grâu și porumburi ce colorează nesfîrșirea cîmpiei. Stropii de apă au reflexe argintii în lumina soarelui și însemnă viață pentru vegetația Cîmpiei Dunării. Bițulan începe să-mi explice că CAP-ul lor are atîtea hectare cu grâu, atîtea cu porumb, că Tractor C.A.C. are atîtea hectare cu sfeclă de zahăr. La șapca din cap și se uită cu năduf pe cer. După ce nu vede nici o urmă de nor, rostește ca pentru sine: „Nu ne răzește ea pe noi”. Ea, adică, seceta, vrea să zăpăcească Bițulan. Apoi, îmi spune că ne aflăm în zona unuia din cele mai mari sisteme de irigații din țară, Măceșul de Sus, care este confirmat ulterior și de primarul comunei Nicolae Ionascu. Bițulan este de fapt zootehnist, adică un țaran cu șapte clase, care este șeful fermei zootehnice din Măceșul de Sus, comună bogată care bate la 3.000 de suflete omenești. Venisem aici să scriu un reportaj când în drumul meu a apărut omul așa brînet, înalt, și zăpăcit care a început să-mi dea relații. Îmi vorbea de fapt Emil O. Croitoru, dar toată lumea îl știe de Bițulan. Omul este într-un fel „celebru” în comună atît prin biografia sa, prin ceea ce face, cît și prin vorbele sale în răspăr, fără ocășurii. Este, dacă vreți dumneavoastră, un fel de Dumitru Dumitru a lui V. Emil Galan, la scara anului 1983, înclinat nu merita să-l scap ca subiect de reportaj. Biografia sa nu are nimic neobișnuit, vîrva surprinde chiar prin conformismul ei, prin recordarea afectivă și rapidă a omului la epocă. Bițulan se naște în 1931, într-o familie care avea atîta pămînt încît să nu moară de foame și să-i rămîna și ceva pe deasupra. Copil fiind, învăță mirosul de pămînt și de supra. Apoi, după cum învăță să are pe țarina lor. La 15 ani, în 1946, intră în rîndurile UTM-ului, an în care tatăl său devine comunist și el se înrolează ca voluntar în brigăzile de muncă patriotică ale popoului CFR Craiova, pentru a sterge rînille dureroase ale războiului. Pînă apoi pe Șantierul național Salva-Vieții. După gader, unde după 3 luni contactează o pneumonie gravă și este nevoit să vină acasă. Se vede treaba că așa vieții tot la plug îl trăgea. Vine în sat, termină 7 clase, și în 1949 este ales secretar UTM pe comună. În 1950 cînd își înființează gospodăria agricolă din Măceșul de Sus. Familia lui se trece a treia. Bițulan pleacă apoi să-și facă armata de unde vine în 1952 lăsînd alora sarcina să se instruiască și să învețe demontarea „puștii lui Nichita Stănescu.” Iese la muncă pe tarlarele CAP-ului din comună, unde pune umărul și nu se joacă. Toamna, își amintește acum zînd, aducea carul plin cu porumbul ce i se cuvenea, cu trei-patru lațuri după el, ca să-l convingă și pe alții să se colectiveze. Era una din formele de convingere nu dintre cele mai rele. După ce se căsătorește

cu Ioana, o fată din comună, au doi copii: Antipa și Dan. În 1957 intră în partid și din 1961 este ales secretar al organizației de bază în CAP și numit brigadier zootehnic în urma absolvirii unei școli de specialitate, unde îl găsim și astăzi în funcția de șef al fermei zootehnice din CAP, revenit este drept, după o perioadă în care vacile lui Bițulan au constat că trîstite ca o diplomă de inginer nu le ține cu nimic de foame. Omul e un țaran ambițios, parca are pe tractorul ei și deodată izbucnește cu adîncă crîstețe: „Domnule, unde sînt păsunile din Cîmpia Dunării? Eu n-am un fir de iarbă unde să scot vacile și îmi fac planul cu multă greutate dîndu-le de mîncare la iezle. Unde sînt?” — mă întreabă mirat, aproape așteptînd de la mine — dacă nu un pogoan de iarbă, măcar o vorbă de soare să țîndele spre asfințit ca o vulpe rănită. Pe cîmp întîlnim la prîisit alți măceșeni, care știu că nu este suficient să spui că ești țaran ca să-ți cadă o piine pe masă. Mireea lu' Vasileache, Fane al Mariei, Prică a lu' Ursu, și Ionel a lu' Mineană — își prășesc globalul de porumb cu convingerea de nestrămutat a omului că o treabă făcută la timp te scutește de neajunsuri viitoare. Lăsam în urmă ploile artificiale și stațiile de irigație și ne întorcem în comună. Primarul Nicolae Ionascu, om cumpătat la vorbă și la faptă, ne vorbește despre coordonatele economice și sociale ale comunei Măceșul de Sus, comună circumscrisă cu toate fibrele sale pe verticală deveniri noastre socialiste. Bițulan, după ce ne întinde mina, încalecă o bicicletă să dea o fugă pînă la ferma zootehnică. Am plecat seara tirziu din Măceșul de Sus lăsînd printre mările de grâu și porumburi, cu freamătul ei vegetal de o înfinită tandrețe, vraja pămîntului în Cîmpia Dunării.

P.S. / Pentru că nici un lucru nu este făcut în zadar, pentru că reperatele sentimentale din biografia unui om contează, notez într-un imaginar volum de „memorie a cîmpiei”:

„Republica Populară Română / Președintele Marii Adunări Naționale conferă Medalia Muncii prin Decretul 183 din 2 aprilie 1958 tovarășului Croitoru O. Emil, colectivizării agriculturii și activă la munca de colectivizare a agriculturii și de întărire organizatorică și economică a gospodăriilor agricole colective. Semnează Președintele Consiliului de Stat din Republica Populară Română.”

Așa arată rangul de țaran al lui Bițulan, un om ca oricare altul din Cîmpia Dunării.

Petre Ivancu

Valorile școlii

Urmare din pag. 1

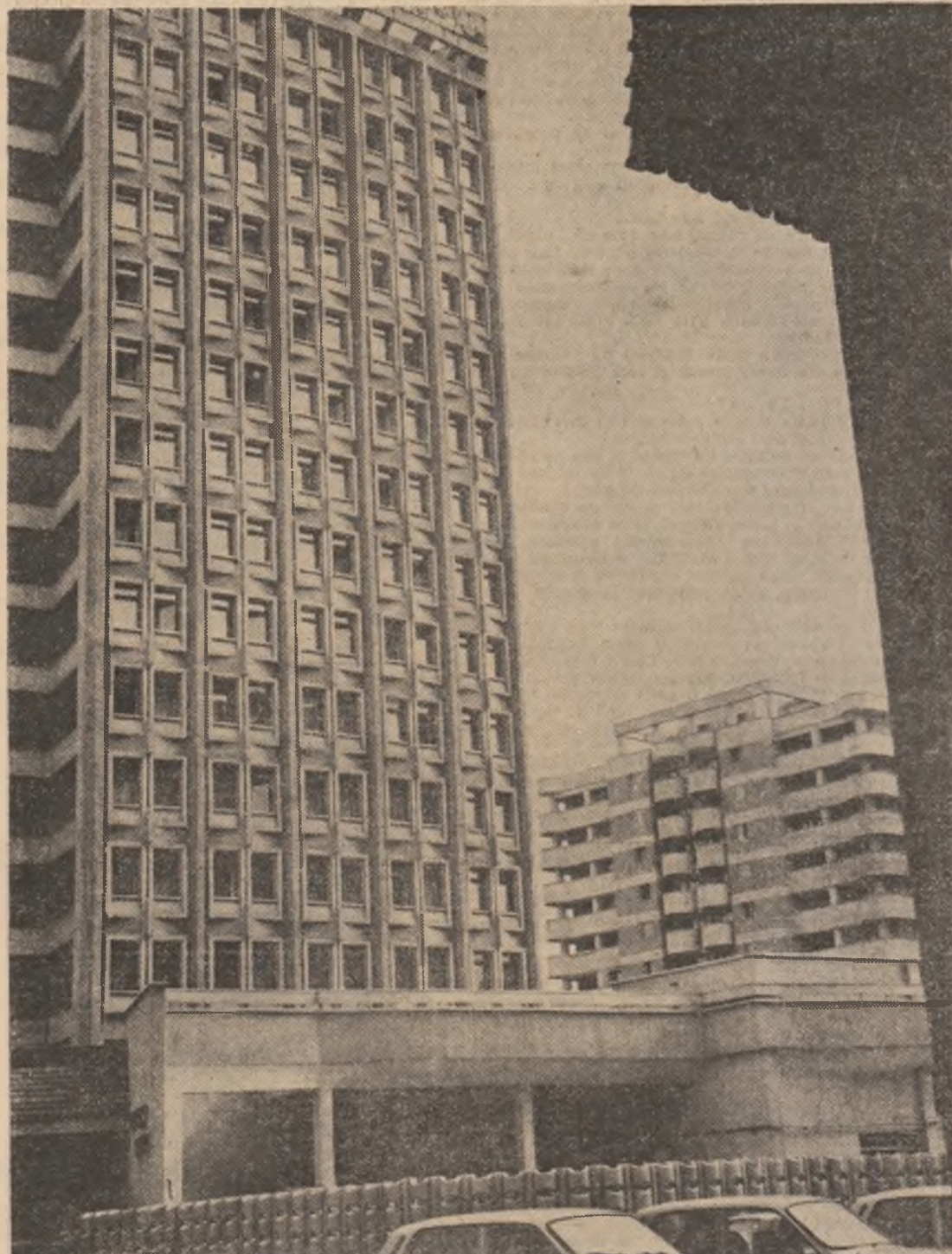
țele de bază — matematica, chimia, fizica, biologia — secretarul general al partidului a înșușit nu întotdeauna cu tărie să se acorde o mare importanță însușirii științelor umaniste, acelor științe care, prin înaltele lor valențe educative, au drumul larg deschis spre suflurile copiilor și tinerilor, li învață mai presus de toate să-i iubescă țara, să respecte poporul, să lupte pentru cauza nobilă a socialismului, să fie OAMENI. Limba și literatura română, istoria, geografia patriei, celelalte discipline umaniste sînt mult mai mult decît un cumal de noțiuni strînse între copertă de manual, sînt însăși garanția continuității noastre pe acest pămînt, chezia muncii noastre libere, a împlinirii viitoare. Studînd limba română, creată de popor în milenii de existență, învățînd să iubescă marile valori ale literaturii noastre, învățînd să respecte lupta nestîmă pentru libertate și dreptate, învățînd să prețuiescă frumusețile și bogățiile patriei, copiii, tinerii, învăță, în moduri cel mai simplu, cel mai omeneș, să-și iubească patria, poporul în mijlocul căruia s-au născut, să nu li se pară prea mare nici un efort, nici un sacrificiu, pentru a duce mai departe faclia unei vieți demne și cinștite. Numai cu asemenea oa-

meni, formați multilateral, înarmați cu cunoștințe științifice și tehnice de ultimă oră și totodată cu convingeri morale profunde care constituie un veritabil motor al unei activități responsabile, se pot împlini marile obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului.

În anul pe care-l deshidem, relația devenită clasică dintre învățămînt, cercetare și producție, va cunoaște și ea materializări noi, în raportul cel mai direct cu noul nivel de dezvoltare al întregii activități economico-sociale. Așa cum spunea nu de mult tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Partidul nostru pornește de la faptul că socialismul se poate realiza cu succes numai pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general”. Sînt cuvinte rostite din inimă, izvorite dintr-o profundă cunoaștere și înțelegere a vieții, a istoriei. Pornim deci cu toții — elevi, studenți, cadre didactice, oameni ai muncii însărcinați cu pregătirea specialiștilor de mine, pămînt — pe un nou drum de învățătură și muncă. Și ceea ce este foarte important pentru roadele pe care le vom obține la capătul său: știm, din prima zi, cu certitudine, ce avem de făcut; cunoaștem de față și de această dată, cu precizie, toate etapele drumului pe care-l avem de străbătut.

„Fiecare localitate trebuie să devină o adevărată cetate economico-socială, în care oamenii muncii, cetățenii, să poată să găsească tot ce cu nevoie pentru o viață civilizată, demnă! Să transformăm, într-adevăr, fiecare localitate, fiecare comună să devină comună-oraș, un centru puternic și civilizată al construcției socialiste și comuniste! Aceasta este, dragi tovarășii, calea pentru înfăptuirea condițiilor trecerii la faza comunismului în patria noastră!”

NICOLAE CEAUȘESCU

Chemarea solstițiului

Înșie la Poiana Mărului. Aproape că o vezi cu ochii. Chiar mă uit fără grabă la ea. Deodată, așa primăriei se dă larg de perete. Apare lîngă mine un bărbat.

— M'neacă, zice el vesel.
— Veniți cu aia?
— Care aia?
— Ce-i cu filmarea.
— Ce filmare?
— Televiziunea, tovarășe. Ori nu știți?
— Uite că nu știu.
— Așa va să zică! Au venit adimereii. Sînt cîți de deal. S-au dus cu primărie. Dar matale?

— Eu, ce?
— Pe cine cauți matale?
— I spun pe cine.
— E acolo, v-am zis.

Ure dealul împreună cu soarele. Firește, nu alături. El mai în față, la cîțiva pași. Asta e, mă conșteț gîfînd. Lăsam și ultima casă în urmă. O iau singur pe firul unei poteci. E răcoare, prea răcoare parcă. Pe neașteptate îmi iese în cale „zidul” pădurii. În stînga, dincolo de întemeierea unui pilc de copaci, zăresc niște oameni. Ajung lîngă ei. Tocmai plimbă prin iarbă un maldăr de caburii. Echipa de filmare e deci... Zic repede ce este cu mine. Primarul începe să ridă.

— Durează? Mai apuc să întreb.
— Durează ceva, intervine operatorul rîsîcînd aparatul cu obiectivul spre sat.

Pe cer, soarele își vede mai departe de drum. N-am ce-și face, pare să spună. Îl adrob într-un totușezînd-mă răbdător pe o piatră. În vale, Poiana Mărului își vălurește senină acoperișurile.

Începe reporterul: Amiază de vară, stîmți telespectatori. Realizăm emisiunea noastră în localitatea Poiana Mărului, județul Brașov. Interlocutor: tovarășul Gheorghe Itu, primarul comunei. O primă întrebare, tovarășe Iu.

Ascult, zice mai mult în șoaptă primarul.

Reporterul continuă: Văzută de sus, comuna dumneavoastră îmi face impresia unei așezări de buzunar. Așa să fie?

Gheorghe Itu răspunde: Sigur că da. Însă un buzunar ceva mai mare. Cam cît Bucureștiul de lăbărț.

Întreabă reporterul: Vă referiți la suprafață?

Gheorghe Itu răspunde: Intocmai. Ceea ce vedeți dumneavoastră în vale sînt numai o parte din cele 1.800 de fumuri care are Poiana.

A le vedea pe toate înseamnă a colinda peste munți zid în sir.

Reporterul, mirat: Și, totuși, cum reușiți să acoperiți asemenea distanțe?

Gheorghe Itu răspunde: Cu pasul de cele mai multe ori. Ca și cum am merge într-o plimbare obișnuită. Dacă iarna ne folosim de sania trasă de cai, o facem pentru că timpul ne mîină din urmă.

Reporterul prompt: Cum sînt iernile la dumneavoastră?

Gheorghe Itu răspunde: Ce să spun? La Poiana Mărului cînd nu este vară și iarnă și invers. Acestea sînt singurele anotimpuri cunoscute aici.

Reporterul (tandru: Viața? Viața oamenilor. E ușoară, e grea?

Gheorghe Itu răspunde: Există vorba că la Poiana Mărului se trăiește mai bine decît în alte părți. Se trăiește bine, da. Și asta fiindcă se muncește bine. Bine și mult. La noi sînt meru atîtea și atîtea lucruri de făcut, așa că nu este pe de-a-ntregul exagerată afirmația că polonașii, de regulă, mîncîncă într-un genunchi și dorm într-un ochi. Pămîntul acesta pe care stăm acum de vorbă nu este foarte fertil. Muncindu-l încă ca lumea, el dă roade bogate. La Poiana Mărului munca se învață de foarte tînr. Nu odată copiii pun mina la treabă. Vacanțele și le petrec sus pe munte, culegînd frîn, ori pîsîcînd oi.

Întreabă reporterul: Cîți tineri s-au întors în ultima vreme acasă?

Gheorghe Itu răspunde: De unde să se întoară? Ei sînt, au fost întotdeauna acasă. Mulți și-au înălțat case frumoase. Abia trecute de vîrsta de 20 de ani, Eugenia Scurtu, Maria Neculai sau Angela Gogonea sînt gospodine care își cunosc bine meseria. Poate că, uneori, le-ar place și lor să-și lăcuiescă unghile dar, pur și simplu, nu au cum și, mai ales, nu au cînd, pentru că, zi de zi, deretică prin curte, mulg vacile, curăță grajdul, fac de mîncare, merg la serviciu. Simbătă seara...

Aparatul de filmat amuțește. Schimbăm rola, se scuză operatorul. Ziua se lasă un pic într-o parte. Aluneacă spre seară. Un vînt subțire clîtină în tîhnă frunza pădurii.

„Simbătă seara — zice mai departe primarul — tinerii noștri, neîntînd că sînt tineri, merg la distracție. La Poiana Mărului balurile n-au fost scoase la pensie. Ba dimpotrivă, ele adună atîta suflare încît cîmînul cultural se dovedește neîncăpător cîteodată. Mai sînt pe urmă nunțile. V-ar interesa ceva despre nunți?”

— Neîndoielnic, izbucnește reporterul.

Reporterul cu ochii pe ceas: Vă propun tovarășe Iu, în încheierea dialogului nostru, să revenim asupra vieții oamenilor. Viața concretă, de zi în zi.

Viața aceasta, rostește primarul, oricum am face, nu o putem separa de pămînt. Și el, pămîntul, cum spunea, este așa cum este. Tocmai din încăpătînire de a-l obliga să rodească și-au făcut oamenii noștri renume. La Poiana Mărului lumea se scoală zilnic mai devreme cu o oră. Așezăți oră peste oră, zi peste zi, viața peste viață și socotii dumneavoastră cît astă cîștigul. Oricare ar fi rezultatul, eu v-aș invita acum, în final, să mai poțiți și altădată pe la noi.

Ștefan Mitroi

Ritm de miracol într-un oraș din Nord

„Măle fiind, Jiboul îmi iese în față doar în cite o jole rară cînd tata mă suna în căruța cu cai albi și pînă își fuma măhorca atînzam de la în țira prin tre lubenice care lăsuă zărnă pe bărbile tuseilor, printre marhale care se foliau nemulțumite de atîtea probe, printre setrele încărcate cu turte dulci ori cocosi de zahăr ars. Apoi ne întorcem acasă cu un sac de mălai și o salbă de turte. Căruța așa se definea Jiboul anilor '80 în mîntea mea: un țirg cu multe dulciuri și multă multă larmă. Mai tirziu îl confundam cu Someșul, în aplele căruia mă scaldam și ascultam înspăimîntătoare muzică a saterelor ori cu trenurile care îmi trezeau dorul de deapărți și de necunoscut.

Am avut curiozitatea să privesc mai în urmă, să cercetez citeva file de dosar îngălbenite, referitoare la Jiboul anilor '44: populația număra 3.000 de suflete, singurul nucleu muncitoresc era la depoul C.F.R., în jur de 45 de muncitori și alți vreo 12 răsăvîți pe la morile profilor. Vreo 600 de cetățeni se ocupau cu agricultura. (mulți dintre ei fără a avea o bucată de pămînt) neșterea și neînșmănața meserie. Cîteva fotografii de arhivă ne înfățișează țîrul, aidoma unui adunător de cociobac pe fereastră cărora rîșca putea privi în voie. Există un singur medic, o singură școală și nici măcar un apartament în fondul de locuințe al statului. Peste aproape 25 de ani, mai exact în anul 1968, țîrul de pe malul stîng al Someșului a primit statutul de oraș. Si ca pretendenți în România și aici vocația constructivă a socialismului și-a pus din plin amprenta.

Dacă ieși din orașul cu străzi de o perfecțiune geometrică, sînt spre Var dai de Someș. L-am văzut cînd razele lumii i-au atîns cu sîntet ogînda.

Aici unde riul face cea mai mare cotitură din cursul său, apele au adunat ani de-a rîndul sute de mii de tone de nisipuri fine, ori balast necesar verticalității orașului. Si oamenii au adus macarale, benzi rulante, basculante, selectoare, și nisipurile iau drumul fabricilor de sticlă, ori drumul uriaselor betoniere ale țării. Macaralele gigantice în formă de T manevrează tonele de silicio. Foliale masinilor, miscarea oamenilor, mărșia scheletică a selectoarelor se desenează într-un tablou de necrezut pentru un profan. Si riul curge și apele lui aduc în fiecare clipă „aurul locului” cum îl numeste Gheorghe Pop. El aduce și-l depozitează pentru bibelourile celor mai mici și pentru tureturile miilor de constructori. Si riul curge iestînc și uneori din mătca, acoperind mărșul tablou cu mlurii și ape. Asta însă nu sperie pe nimeni, oamenii n-au fugit, se încăpătînează, se lează de locuri cu dintii, cu mințile și-si scot „aurul” pe care îl scutură în tureturile de muncă ale sacrificiului, ale ofrîndei.

Văd minile care trag manete, minile care scormonesc nisipurile, minile plîndînd deacur pe cul de duhul încrederei, al forței, al supra-vietuirii, înșcris adine în linia destinului, aceste minii care pot fi lopeți, si cioace, aceste minii care știu să mîngieie frunți.

Văd vecinătatea fluviului este balastiera și balastiera este mîndria acestor oameni, a tibouanilor, mîndria ca un izvor de bogăție si frumusețe.

Doar bătrînii știu că pe malul stîng al Scribului era o moară care măcina nisip pentru sărbători și făina neagră pentru ceasurile de rînd. Într-o zi i s-au anexat o hală, într-una depozit peste o lună două trei încăperi și așa pe neobștinate pentru localnici a crescut ca din pămînt secția de mobilă, secția de robineți și de fier, secția de ceramică. Ieri se aduceau scînduri mirisînd a ozon și rășină, astăzi se aduc busteni cît nu-i pot cuprinde trei oameni și pe locul unde cioacele măcinau mălaiul, curge acum făină din trupul lemnelui scrijelat de ferăstrău.

Satisfacția pe care o are scultorul după ce a descăscut din marmora minunea, om compozitorul cînd ascultă pentru prima dată întreaga lucrare terminată o încearcă și adolescentul la Stațiunea tinilor naturalisti din localitate cînd Cereus fibroformis ori Cofe arabice își deschid bobocii după cîinci-zece ani ca o răsplătă a miziciei și trudei denuse. Cu timp în jurul singurului loc unde se adunau localnici era castelul grozavului ungur Balint Terac. Aici era iarmarocul, aici cei infometați astentați de cadă de la balcon un dărb de pine pe care oricum lăfătorii ar fi dat-o cîmilor, aici copaci erau păziti și îngrijiți pentru răcoare și aerul proaspăt al parazitilor. Dar a venit acea minunată zi de august cînd grozful și-au luat rămas-bun și clădirea de 52 de încăperi a fost dată în folosința copiilor iar vechiul parcul dendrologic spre studiul celor preocupati tot mai mult de minunatele taine ale naturii. Prin orolul 128.805 din 21 noiembrie 1968 Ministerul Învățămîntului aprobă organizarea grădini botanice de pe lîngă locul din Jibou. Amenajată pe o suprafață de 20 de hectare, are în față clădirea cuprinde peste 6.000 de specii de lemnoase, ornamentale, ferboase, decorative, toate formele de vegetație din zona temperată și foarte multe din cea mediteraneană ori ecuatorială. Aici, sub un imens alob de sticlă supravietuiesc un cactus de la Hiroshima trecut acum 39 de ani prin dezăntuirea atomilor supravietuiesc ca o sfidare parcă a urzilor și atrocităților războiului.

Profesorul Vasile Fati, directorul stațiunii care de la înființare si pînă acum a tras și trase ca un Sisif pentru înfrumusețarea și eficiența grădini, pare un om tăcut. Mă lasă să mă descurc singur printre liane și cactusi, printre lălele și trandafiri. Sub cupolele de sticlă e cald ca la ecuator. Atîrșez de încăperi, de arși, de condiții Calistopus camaldulensis și Calla aetionica își pot mentine viața. Si plantele cresc, cresc odată cu copiii Jiboului, care numai prin muncă patriotică au reușit să amenajeze a patra grădină botanică — raportată la importanța speciilor — din țară. Sub o altă cupolă de sticlă lălele roșii, galbene, albastre alcătuesc inscripția „Trăiască Partidul Comunist Român!”. Emoționant moment, recunoscut în viață de nețărmarita grîi pe care bărintele iubit o are fată de ei, fată de milioane de copii ai țării.

Si lălele își deschid florile viu colorate, nemtătoare de vremea de afară, si lălele cresc sub ochii copiilor, roșii, galbene, albastre. Grădile orientării programate ale partidului și statului nostru, de la Congresul al IX-lea încoace, în fertila epocă Ceaușescu Jiboul și-a schimbat radical fata. N-am văzut cu ochii mei cînd, dar am văzut cum: are o nouă fată, lănuoasă, ca oamenii care e-au zidit dre ei, insinu intru omenie și demnitate.

E greu să cuprîng în citeva file devenirea unei localități în 40 de ani de libertate, mai cu seamă în ultimele două decenii de glorioase transformări. Cert este că acest oraș, în această mărețată epocă și-a așezat existența fără drept de apel în ecuația nouii. Si Someșul curge și-i duce vesteră cotituri într-un evantai de culori; cteniusu cînd poartă mortarul crud, verde cînd lăse păduri și cîmii, albastru cînd poartă în luntre pe fata cu trup aurii. Si oamenii îl binecuvîntă încrustînd pe filele prezentului eroismul cotidian sub care se unesc miraculos si nisipurile balastierei și cuptoarele incandescente și lemnu si marsul cadentat spre ziua de minie.

Viorel Varga

pui cu fofoș și lucrul cel mai bun ar fi fost să lăși bălărele să crească în vâlc, ca pe lângă o casă părăsită, care nu era a ta.

Carușul plecase; bărbatul și femeia rămăseseră lângă stiva de cherestea și ce desearcaseră ei acolo. După un timp el se îndepărtă dînd roată locului. Pămîntul nu i se părea puțin ci mult cît curtea unei scoli; și două rînduri de case ai fi avut loc să faci cu tot ce le-ai fi trebuit. El s-a întors să ia sfoara și s-o întîndă între tîrșuri facînd semne unde să sape gropile pentru stîlpii gardului. A pus mina pe cazma, femeia pe lopată și au început lucrul.

Cînd a înfipt prima oară cazmauă adînc, l-a înspăimîntat zgomotul făcut. Parcă într-un moment de ecou, acoperit cu pămînt și sapa spăreîndu-le pe cele nimerite sub tîșul cazmalei. Ajungea pînă la el mirosul ierburilor de mare scoase pe fîrm de furtună cu zile în urmă — așezate ca finul în căpîte cu furca, incinse de soare, strîșne în acel loc al plajei unde nisip nu exista ci doar scoala mîrunțite. Nici cherestea pusă pe locul înprezimînt cu sfoara nu se aseamua cu scîndurile aduse de valuri după furtuna strîmă la ce început de lume.

— Cine știe ce-o fi?! Înțipse cu și mai multă putere cazmauă bărbatul, fără să bănuiască unde-i erau femeii sale gîndurile.

după ce termina făcut o groapă, îl verifica adîncimea și puneia el mina pe lopată să rotunjească marginile din care ieșeau ba sîrme, ba sîrme de piele din cele ce rămîn de la croitul fețelor de pantofi.

Înainte de a începe să sape următoarea groapă pentru gard, bărbatul rămînea sprîșnit în coada cazmalei și privea aialta parte a orașului, unde lucrurile erau așezate, intrate pe făgașul lor; unde, nu ca pe-ai, un salcîm l-ai fi amuls și l-ai fi aruncat cît colo, că n-avea rădăcini ca pe mină de groasă și întărite de să-ți știrbești și toporul în ele.

Interveneau ierburile crivăii, își ademneau privirea într-acolo unde nu le-ai fi simțit mîșcîndu-se cînd măcar o pală de vînt n-ar fi fost și rămînd necîntîte cînd rafelele ploii de vară culcau la pămînt oricî ar fi fost în afara crivăii. Pe drumul pietruit arar trecea cite un biciclist înaintînd ca împotriva vîntului, ori vreau camion dintre obloanele căruia curentii de aer să-mpărsție pleava griului cărat; și ea să se așeze peste ierburii, apoi să alunece spre rădăcinile atonele dispărute ca pe luciul lacului lîntia — cînd se lasă frigul.

Cu cit se apropia de marginea locului de casă înaintînd paralel cu strada, cu atît putea să cuprîndă cu privirea și mai mult din ceea ce era orașul. Atunci și-ar fi dat seama că, dacă ar fi venit primii și și-ar fi făcut casa mai spre capătul aialat străzii, unde începea numele mici, nu ar fi avut o poziție din care să zărești măcar citeva clădiri de dincolo de crivăie. Era chiar incîntat de constatarea făcută și firec ar fi fost să-și ducească să fie locul sau ultimul cumpărat, să nu se mai găsească vreunul care gînduși că și-l așeze lîngă al său, ulucă-n ulucă, încît să-și nevoit să lasă în stradă și să meargă pînă-n capătul ei și să se așeze pe marginea pîntenului de pămînt — dacă ar fi fost doritor să admire în voie, prin noaptea, luminile orașului. Avea să termine de adîncit cite gropi scote-tise el, iar femeia tot se mai ținea în urma sa nelăsînd lopata din mînă.

— Dacă-i om de cuvînt — cărușul — și mai aduce un rînd de cherestea, după cum ne-a fost vorba, la noaptea o să dormim aici — E loc destul.

— Ne mai și rămîne! se forță el să ridă ne-rușînd, rîmîndu cu fața crispată, ca unde-și pierdeuse glasul și se căznește să scoată un sunet, în sfîrșit unul.

Au suflat praful de pe capătul unei scînduri, utînd să aducă un ziar vechi cu ei pe care să așeze roșile, castraveții și brînză. Copil dacă ar fi avut, le-ar fi pus în frunte virful tînat al castravețului, iar tîncii nu s-ar fi mulțumit pînă nu și-ar fi lăsat și pe gînduși să-și pună și pe genunchii — rămînd în bătaia soarelui, stînd nemișcat, fiecare așteptînd ca nu el să fie cel căruia virful castravețului să i se dezleapă de pe frunte.

Bărbatul a rupt cite-o bucată de piine pentru fiecare. Erau cu fața către drumul pietruit dînspre care, nu după multă așteptare, avea să apară alaiul de mîșcări. Încă nu se deslușea nici tecul tambalagiu de lăutari. În plîna și luminărie albe ardeau cu fum gros, ca fîștîl muat în motorină. Nuntași se-nșiraseră de-a lungul drumului. Femei dîrdulii, care mai de care în rușii slipicioase, se țineau după cite două, apăna după gît, țepăni și lăsați și pe gînduși și-și țineau bărbaii, rămași mai în urmă, fumau ca după o sedîntă de-o jumătate de zi. Încă nu se auzeau chiuțurile. Mult mai aproape de ei trebuia să te afli ca să te amuze rivna femeilor inimoase. Desigur că dacă s-ar fi nimerit ca la film, s-ar fi găsit careva care, cu fluturări scurte, să sîrmească în salcîmii.

Venea după cum se obișnuiește; care se simțea în stare ținea de gît sticla de monopol. Bărbaii aveau cămașile albe și n-ai fi reușit în ruptul capului să vezi florile de nunta prinse cu boldul. Ultimul dintre ei a dus la gură sticla verde pînă ce-a golit-o, apoi, ca pe-o potcova, subțiată de rugină, a aruncat-o în urmă cu o mișcare bruscă, surprinzătoare ca, dacă ar fi avut o haină pe el, i-ar fi piruit mincea la incheietură, nu alie Bătrîni printre ei nu erau pe care să-și duci de braț; nici prîchindul care să te traga de poalele rochiei. Parcă erau toți de-o vîrstă și atîta tot.

Pe drum, în dreptul crivăii, deja doi bărbai întreprinzători, veniți cu ore și ore înainte, dădeau zor să cosească ierburile care năvăleau peste marginea drumului, să le rețeze cît or putea de repede — facînd loc alaiului să treacă nestingherit. Se apropiau încetînd pasul cu ei și cum n-ar mai fi dorit să ajungă odată unde erau așteptați în poartă cu găleata plină ochi cu apă proaspătă. Alene mergeau, cumva stînjîniți; și nu te-ar fi mirat să se spună că, din cauza pantofilor noi care-i stringeau, mergeau așa, și că era de ajuns ca unul să se descalțe dînd tonul, că erau ca-ntr-e ei, și ce-ar fi urmat nu-i prea greu să fie închipuit. În urma lor, cu mult înșă dincolo de crivăie, apărase și căruța cu cherestea. În dreptul unde ai doi cosiseră de li se umflaseră venele pe la gît și făcuseră ei cum făcuseră că reușiseră nuntași să treacă, drumul se inverzea la loc. Nu-și făcea cărușul gînduri negre din nimic. În fața sa se întîndea drumul pe care-l bătuse de-atîtea și-atîtea ori fără să-i pese de ceva.

marius daniel tevanian

Vers fierbinte

Acest loc de dor este casa mea,
Limba apelor de miere,
Mă bucur, plîng în versuri adverbiale,
Mai pun și eu mina pe o iarbă de cuvinte.

Imi place să colind orașul,
Chiar dacă sînt puțin inert,
Iată, acest loc a fost scris în pagini de mult
trăite,

Casele au pereți cu miros de măr.

O bucată de doină e resimțită
La un pahar de vorbă și-o cană cu vin,
Mai luăm un gram de vesnicie,
Străzile vorbesc și ele de noi.

Imi umplu un pahar cu dor de viață
Și simt în mine cuvinte din bătrîni,
Șitabele imi curg cu foc prin vene,
Mai ard și-acum în versul fierbinte.

Orașul meu

Părinții noștri au semănat
Linșteea păcii actuale,
Alături mama coase-n odoie,
Salcîmii miros a dor de viață.

les afară și culeg
Sintaxa cuvintelor urbane,
Pe chei mă plimb lejer acum,
Oriunde mă simt acasă.

În ochii oamenilor găsesc
Un suflet încălzit de balade,
Ei sînt aici de mult,
Strada mea de copil renaște.

Vorbim cu toții același grai
Pe asfaltul străzilor cărunte,
Azi casele au un dulce gust,
Întînd mina și le simt aproape.

În noua eră sînt împintac
Din pragul caselor mele,
Aici imi rodesc litera de dor
Pe un timp eliberat de moarte.

Țara de miine

La televizor văd timpul actual,
O cetate de inimi muncitoare,
Ieri am votat pentru ziua de miine,
O garanție în culori umane.

Pe stradă m-așteaptă lumea,
Locul căruia-i aparțin,
Am răspuns c-un „DA”
La problemele noastre vitale.

Ca un poet în ev aprins
Colind cartierul în romantice haine,
Azi trăim un act epocal,
Cuvîntul nostru se dezbate.

În centru cumpăr ziare, reviste,
Particip și eu la un nivel cotidian,
Oameni, ați respiră țara
Un articol cu litere de foc.

M-amestec și eu în vîltoarea sufletelor
citadine,

Sînt oameni pe care-i cunosc,
Miine va fi o voră înmăd,
Ați văzut fructele ce rod mai au?

Poarta de dor

Aburi de țară mă numeau
Scriptură străveche,
Eram la-nceput de veacuri
O poartă de dor.

Istoria mi-a dat să scriu
Balada fantezmată mare,
Imi arde în trupul opalin
Prezentul de lumină.

Din fumul luptelor de ieri
Am înfățișat ale cascade,
Teatre, bulevarde-n litere aldine,
Idealul fierbe-n pahare.

Martor al acestui timp
Imi scriu faptele pe pietre,
Pe jos, oamenii înnoți,
Imi deschideau orașul.

Eu sînt un poet citadin,
În dialect autohton,
Mă cuprînde cuvînt-n farmecul de dor
Bun găsit iubită casă!

Rodu Dăringă: „Peisaj”

PLOPUL

debut

ANTOANETA POP s-a născut la Cluj-Napoca, unde a absolvit medicina. Autoare de cărți de specialitate publicate în editura de profil, nu are, în literatură, decît cărți în curs de apariție la Cartea Românească și Albatros.

Deci, publicarea sa în această pagină este un debut absolut, observația și scrierul îndreptîndu-ne încrederea în talentul său. Nu ne dorim atît de puțin ca speranțele noastre să fie confirmate cit mai repede, dincolo de povestea romantică a unei femei îndrăgostite.

Julian Neacșu

antioaneta pop

Ti-e foame Mitrule? Ce să-i faci? I-i greu și Florichii de cînd a lăsat-o bărbău. Nu-i ușor să porți de grijă la doi copii mici și doi bătrîni... Și măcar dă-ar fi părinții ei! A adus-o în sat de pe alte meleaguri. N-are pe nimeni aici s-o ajute... Ei, lasă, nu mai da din mîini, c-am înțeles că-i ești de folos! Dar pentru cită treaba faci și mai mult! Văd că te-a îmbrăcat din toatele ce și le-a uitat omul ăla. Cum l-o fi lăsat înima să stea departe de casa lui?

În timp ce vorbea, femeia umplu o farfurie cu mămăligă, peste care turnă ouă prăjite cu jumărit cît unghia.

Mitru nu se mai uită la gura ei încetată de vorbărie. Fixa încordată țigala și oala cu fierul de mîlăi, ce se plimbuu ca vrăjite prin bucătărie, purtate de miințele îndemnatice ale Bălanet.

— Cu tine pot vorbi orice, continuă ea, că n-ai cum spune în alte părți... Asta-i norocul tău, că altele nu te-aș primi în curte; și-apoi uite așa ajung să nu amutesc. Copiii — cu școala și vesnic grăbîți, iar Mărin, de cînd a devenit șef la ferma ceea, mai mult îl p-acolo. În ultima vreme nici noaptea nu mai dă p-acasă sau dacă mai vine îl aproape spre dimineață... O fi avînd el de lucru, da cred că s-a și sătuat de mine... De, am îmbătrînit... Cînd m-a luat eram cea mai frumoasă din sat! D-asta mi s-a și spus Bălanu. Unii nici nu știu că nu-i așa numele meu. Ei o potecă ce mi-au dat-o oame-nii, fiindcă aveam pielea albă și părul ca de aur. Mărin mi-a spus, da mă demult, că nu-i numa' ca aurul, dar îl cret și simros ca vreji de vie... M-am mai schimbat și eu după trei nastere... Ce te-ai oprit din mîncat și te uieși așa la mine? Ptiu, bată-te să te bată! Eu acum văd că nu ești deloc urit! Mănîncă să-mi mă dau... Poate vrei și un pahar cu vin, spuse, turnînd dînt-o damigeană lichidul gros, de culoarea vișinei coapte. Apoi se așeză pe un scaun, își sprîșni capul într-o mină și privi dincolo de

Mitru, undeva departe. Peretele camerei îl respingea gîndurile răzvrătite, zădărnindu-i dorința de a se elibera de sub povara lor...

Linște ca-n cîmîtir. În satul adormit orice zgomot era înăbușit de plapuma neagră a nopții.

Bălanu auzi un ciocănit ușor ca o pasăre. Ascultă atentă să afle de unde vine. După o vreme, își întîndu capul în penaa moale și încercă să adormă din nou. Ciocănitul ușor se repetă ca atunci cînd, în bătaia vîntului, o creangă lovește sticla ferestrelor... Utlîndu-se într-acolo, zări o umbră nemișcată, parcă desprinsă din povestile de urit imaginate de babele satului. Inimă în început să-i bată atît de puternic, încît îi tremură tot corpul.

— De ce tu-i această Mărin? abia reuși să gîndească, și ciocănitul reveni mai insistent.

Dădu perdea la o parte, privînd îngrozită fața ce se desprîndea din noaptea, semănd cu a lui Mitru. Omul îi făcu semn să nu strige și să lasă afară. Încă tremurînd, deschise usa și nabușă să păsărească dincolo de prag, dar un gînd neobșnuit o făcu aproape să-și piardă cunoștința, lăsîndu-se moale pe scări... Dacă-i diavolul care a luat înfățișarea mutului? Așa chîrleită, cu ochii închiși, așteptă să vadă ce se întîmplă. A simțit că cineva îi mîngîie părul ei lung negru la simți, slobozit peste noaptea din strînsorăa pletenului și a agrafelor. Cînd îndrăzni să privească în jur, văzu alături așezat în genunchi, pe Mitru îmbrăcat în costumul de haină al bărbatului Florichii. Se liniști puțin, dar năucă-lă n-o părăsi. Mutu o apucă de mînă și o duse așa în spatele casei, de unde o luară prin grădini, peste garduri și ajunseră pe o uliță lăturnică și se opriră în fața unei porți. Aici Bălanu își smulse bratul din încheietura degetelor puternice ale bărbatului și-l întrebă furios:

— De ce m-ai adus aici?

— El îi făcu din nou semn să tacă și să sară gardul.

Nu înțelesese pentru ce nu trebuia să intre pe poartă. Îl urmă pînă în fața geamului mic

adriana sitaru

Vertebra păcatului

Vertebra păcatului
Imi aruncă otravă
Înlîndu-mi trei pești
Pe o lotcă bolnavă

Se naște-o leonică
Un trup de țigădă

Airlau, urlă ea
Și mă lînge pe gît
Pe alouii tristeții
Inverzindu-mă mut

Și-mi șoptește apoi
Să o legăm în groapă
Vertebra păcatului
Ce s-ascunde-n sub pleoapă.

Dans

Patina mea păstrată-n talpă
Dănsînd pieziș pe umbro to,
Ca un muzic cu stea în frunte
Colîndă-n seri de peruzea.

E iarăși alb și-un glas de taină
Se răsucește în priviri
M-aștepti în fulgerul arămii
Sonorizată de zefiri.

Patina mea uitată-n talpă
Ca un zefir urînd în privi
Mă doare ca o creangă vie
Plîngîndu-și ultimul frunziș.

slab luminat, acoperit de o perdea lucrată în motive naționale. Mitru privi în cameră printr-o gaură a pinzel și-o îndemnă și pe ea să facă același lucru.

După citeva secunde, Bălanu se dădu înapoi, băgîndu-și pumnul stîrșit în gură, pe care-și încheștă dîntii, rezemîndu-se fără putere de zidul aspru al căsuței de paianță. Privi în jur căutîndu-i pe Mitru. Era singur...

„Esti bolnavă Bălanu?”

— De cînd îi-i bărbău șef, nu-ți mai e miță de foalele ălea bune! Umbli mereu îmbrăcată de parcă te-ai duce în fiecare zi la biserică!

— Ai văzut ce frumoasă s-a făcut Florica în ultimele luni? Îi bun și-un mut la casa omului. Îl îngrijeste de parc-ar fi bărbău!

Oriunde se ducea, vorbele zburau apoi se invirteau în sufletul ei ca fluturii în jurul lămpii. Vola să poată sfîșia acele vorbe așa cum flacăra lămpii ardea necruțătoare aripile fluturilor.

„Verbele nu mor. Ele pot mîngîia, dar pot și să otrăvească...” gîndi Bălanu. — Făcea lot ce putea ca să nu iasă în sat. Nu avea nîc cîl să-i plîngă durerea care o măcina. Mitru nu-i mă călcase pragul...

— Într-o noapte, așteptă să treacă „ora relor”, se acoperi cu o broboadă cenușie și porni pe drumul ce-l făcuse cu mutul. Privi cu teamă prin spărtura perdelei. Florica se spăla, frezîndu-se în grabă cu o cirpă săpunată.

Deodată o apucă groaza. Dacă Mărin s-o fi dus acasă? Unde să-i spună c-a fost?

Auzi poarta deschizîndu-se, scrișînd subțire și tăios. Cînd se închise cu o bufănitură, frunzele plopiiului bătrîn, de care era rezemat stîlpul ce-o susținea, fîșiră prelung, ca lăsat de vînt. Acuma știa de ce-l făcuse mut sem, atunci, să nu intre pe poartă; Florica afla imediat cînd venea cineva la ea. Nu mai avea nevoie de cîine. Aluia, trebuie să-i dal de mîncare dacă vrei să-ți păsărească... Recunoscu mersul bărbatului ei, apoi îl distînsu și fata. Voi să tîpe, să-i tale calea, dar n-apucă. Incapabilă să facă vreo mișcare... Îl înghîțiră pereții casei de paianță...

Era frig. Toamna asta părea mai în putere decît cea de anul trecut. Zi de zi se apuca să spele praful așezat de cu vară pe case, pe frunze, pe cîmpe...

Bălanu nu-i păsa. Abia aștepta să vină noaptea, să pornească spre uliță lăturnică, să stea rezemată de plopii cel bătrîn și să privească sub năframa cenușie geamul acela mic pe care lumina din cameră desena motive naționale.

Afară viscoala ca-ntr-un început de iarnă. Bălanu, sprîșnită de trunchiul noduros, se lăsa furată de gînduri: Într-o noapte ca asta, înainte de a-i naște pe al treilea fiu, Mărin îi mîngîiasse părul învîndu-i pe degete, apăsărînd-o în repetate: „Parcă-i făcut din vreji de vie, părul tău de aur!”

Ghemotoace de fulgi și picături reci de apă se amestecau amelițe de furia vîntului. Troscnetul crengilor frînse se pierdea în geamul furtunii se răscoala neîndurătoare, cămasă cernită a nopții.

Un troscnet mă puternic, apoi un vîuet prelung urmat de o bufănitură infundată acoperi un țipăt slab...

Din usa casei, Florica și Mărin au putut vedea cum trunchiul plopiului, culcat pe pămînt, blochează lesirea din curte.

Mutu, răsărîr lîngă ei ca din pămînt, a pornit într-acolo, tîrîndu-se prin noroi, învîlînt de stropii reci, nelînd în seamă vîntul potrivnic.

Odăta ajuns lîngă copacul bătrîn, învins de timp, scoase un urlat ca de lup infometat...

plastică

Un poet al dramaticului

La o anterioară expoziție personală, rezitasem impresiei oarecum general exprimate asupra deicturilor expresioniste din pictura lui Virgil Făciu. Nici astăzi nu sînt pe deplin convins că tînatul artist nu și-a apropiat, atunci ca și acum, instrumentarul folosit cîndva de pictorii expresioniști, pentru a-și nuanța înclinația obstinată spre sondarea cu mijloacele artei a aspectelor mai dramatice ale existenței. Pictorul este un analist necruțător al realului și, tocmai de aceea, în ochii unui privitor nevizat tocnicitatea sa temperamentală tinde să transforme orice demers disiectiv în măcel. Artistul pare stăpînit cu totul de materialitatea carnală a pastei. În unele pinze, în urmărirea unui anume efect plastic, al unui anume răspuns al luminii pe suprafața pictată, Făciu aplică pasta de culoare direct cu tubul, amintind de senzualismul eruptiv al lui Van Gogh. Dar ce înseamnă acest truc tehnic în arsenalul unui artist aflat în căutarea propriei personalități? Este replică mijlocelor de expresie la semnalele particulare ale unui puternic instinct artistic? În ultima expoziție de la galeria „Eforie”, Virgil Făciu nu înfirmă cu nimic deslușirile noastre anterioare. Ba, ca să nu iște nici un dubiu, pictorul reia și de această

Pentru că Virgil Făciu, dincolo de aura ușor teribilistă a atitudinilor sale estetice (și nu numai), dincolo de severele raporturi cromatice exhibate în mai toate pinzele sale, de tusa energică, pătimașă a pensulației sale, rămîne un poet al dramaticului — născut, nu făcut. El caută de fiecare dată să rețină nu atît efectul dureros al tensiunilor ce se consumă în lumea realului, cît vibrația lor încercată de o mereu caldă gestulație a umanului. Chiar și atunci cînd pictează flori sau naturi statice. Nici unul din personajele zugrăvite de Făciu nu are aerul victimei, deși dramatismul existenței le contorsionează, le urîțește. Mina și culorile lui Făciu le sînt sacralitate, le dă aureola eternității, semn al sensibilității lui lăuntrice. Dar cel mai spectaculos cîștig al experienței artistice recente a tînatului pictor îl constituie „recursul” la peisaj. Suita prezentată în expoziție este intrinsecul remarcabil și reprezentativ. La Făciu, peisajul este gîndit ca o reflecție în natură a unei stări lăuntrice, în fond, o extensie a calităților sale de portretist într-un alt orizont tematic. Rezultă o imagine a naturii marcată și ea de confruntările dramatice cu forțele universului. Făciu preferă chipul acestor „personaj” plămădit din coasta furtunoasă a pădurilor rîpnoase, ori a terriorului pustii și vîforose. Valorățile tonale ale albului și griurilor, infinițimile mai gradate, extrag din inima îndolată a cadrului peisager efecte de o fermecătoare luminozitate. O lumină ce exaltă, înainte de toate, disponibilitatea artistului către meditația poetică.

Corneliu Antim

muzică

«Prolegomene bizantine»

Cuvintele cu care începe cartea muzicologului Titus Moiseescu, **Prolegomene bizantine**, recent înărită la editura Muzicală, au o valoare emblematică: „Domeniile de cercetare a muzicii românești sînt mult mai variate, mai diversificate decît ne-am obșnuit să credem pînă nu de multă vreme, iar izvoarele acestei muzici sînt de asemenea mult mai îndepărtate în eccele decît le-am bănuit, purtîndu-ne investigațiile din ce în ce mai adînc în timp, pe măsura ce se iveau noi mărturii ale existenței bimilenare a muzicii românești”. Astfel, privînd, apare clar faptul că, lucrînd asupra unor vechi manuscrise muzicale, o asemenea întreprindere se înscrie pe linia restituirii dimensiunilor autentice ale culturii naționale. Din acest punct de vedere, meritul cărții este dublu: pe de o parte, unele dintre sursele tratate privesc momente de înflorire muzicală medievală și premodernă fără precedent, insistînd asupra unei mai corecte interpretări a documentelor păstrate (de multe ori într-o condiție precară). De cealaltă parte, se dezvoltă fie o perspectivă teoretică asupra redimensionării întregului culturii românești, fie se explică și se aplică modalități științifice

Ieromonahul, Anton Pano, divirea de ansamblu, sintetică, e preocupantă, punîndu-se în valoare importanta introducerii notărilor hrisantice la noi, marcînd cronologic momente de prioritate absolută.

Cealaltă linie directoare a cărții se leagă de introducerea unor noi metode științifice în bizantinologie (într-un fel, **Indexul de nume și Bibliografia muzicii vechi bizantine** în România tot aici pot fi încluse). Studiul Preliminar al o codologie „specifică a manuscriselor muzicale bizantine” expune (și propune) o știință a ordonării acestor numeroase materiale documentare, frecvent păstrate pe fragmente sau cu fișele în altă ordine decît cea inițială; subcapitolele „Elemente exterioare și cantitative, Conținutul manuscrisului, Reconstituirea manuscrisului, Elemente complementare, Concluzii. Elemente de prezentare a unui manuscris de muzică bizantină pentru editare exemplificată” împiedică existența unei metode consecutive, științifice în acest domeniu de cercetare, meritul acestui studiu constînd, repet, în introducerea la noi cu prioritate (și stringență) a unei metodologii de natură informațională în privința organizării și comunicării datelor. Pentru a-și justifica demersul și, în primul rînd, perspectiva de plecare, Titus Moiseescu scrie studiul **Valorificarea tezaurului de cultură muzicală bizantină în România**, aceasta fiind, totodată, ideea stînd la temelia acestei remarcabile întreprinderi.

Viorel Crețu

FANTASTICUL, DIMENSIUNE
A „PROZEI SCURTE“ ROMĂNEȘTI
VASILE
VOICULESCU

III. Complexul motivației
extraordinaire (1)

Ilustrație de
Dragos Morarescu

V. Voiculescu este un neîntrecut maestru al derutei fantastice, element rezultat din impresia profund stranie că versiunea fabuloasă a faptelor pare a fi bucură de un credit total și de la sine înțeles. Ni se dezvăluie astfel marea viclenie a povestitorului, de a merge până în ultima clipă pe mina eroiului, dându-i-se deplin libertatea în evaluare a înclinărilor. Drept urmare, se adoptă o tonalitate narativă de-a dreptul comice, înțeles s-ar putea crede că, neputincios, povestitorul se leacă de orice răspundere, lăsând faptele să vorbească singure. Deci, poznașul sarpe Aliodor acționează ca atare, dintr-o dată, că, de plăzmirile obsesive, paroxisice infirmități ale gospodinei. Mai întâi, se confirmă avertismentele pe care femeia le primește din partea colectivității sătești cu privire la iminentul pericol prezentat de sarpe. („Intr-o zi a găsit sarpele în putinele și puțin lapte pe fund din care mîncașeră tot”), ceea ce pentru ea înseamnă, realmente, începutul fatalului proces de îmbolnăvire („Din acel ceas, femeia a început să bate de seamă că o doare și o arde în capul pieptului, la linărie, acolo unde ajunsese mîncașeră spurcată de lichidul ei. Și simțea stomacul întors, răzvrătit ca o bală. Și sănătatea ei porni să meargă la vale, din rău în mai rău.”) Și pentru ca orice dubiu să fie înlăturat, povestirea pare că își asumă înfăptuirea versiunii bolnavei, adică la nivel strict faptic. Autenticitatea întîmplată, în primă instanță, cu greu poate fi contestată, întrucît totul pare trăit și perceput cu o exactitate halucinantă:

„Intr-o noapte, era acum vară, dormeau toți, afară, pe prispă. Deodată femeia începu să gămăie și să se zbată. Sarpele se urcase pe pieptul ei și se trîșnea pe la gură. Și miroșea a lapte dulce. Ea se lupta, dar cu toate oștilele nu-l putea dezlipi. Sarpele se furisă ca pe o gaură pe stîlțelul în spasme, pînă în pînțele, unde se întinse, coardă, și rămase cu dinții înțepiți în rinza ei.

Gospodarul, trezit de țîțele și zvîrcolirile nevestei, o zgîlții și destepă.

— Ce visezi femeie? o întrebă el.

— Nici un vis, strigă înnebunită femeia. A intrat sarpele în mine. De acum mor.

Și cu mințile încleștate pe pînțele, se frămînta în durerea groază. De atunci a fost cu neputință s-o mai liniștească cineva.”

Eventualitatea ca episodul să fie reanalizat luîndu-se în discuție împrejurarea că femeia ia drept realitate proiecția în vis a înspăimîntătoareii obsesii, deocamdată, nu poate fi luată în discuție, căci nimeni nu crede că dispariția sarpeului Aliodor chiar în acea noapte fatală ține de domeniul simplei coincidențe.

„Și, lucru ciudat, care îl înfrîna spusele. Chiar din noaptea aceea, sarpele a pierit și nu s-a mai găsit. L-au căutat pretutindeni, l-au chemat, l-au suierat copii.

— Păcă a intrat în pămînt, spunea Pades.

— Nu în pămînt, ci în pînțele mele, în una văicărunțu-se femeia. Și se apăra cu pumnul sub ureche, pieptului, unde o vină, îndoată se zbată, neastîmpărată și dureroasă, gata să crape pară.”

La rîndul lor, practicile benefice beneficiază de o asmență transpunere faptică, înțeles, complicită, povestitorului nu-i rămîne altceva decît să le dea deplin curs narativ: „I s-au făcut bolnavei descintece. A dormit nopți multe cu o strachină de lapte dulce la gură, ca să ademenască țîțele, să iasă afară. Sarpele nu se lăsa să se îndepărteze și nu vrea să urce mai departe. Sta pîtit acolo. Bolnava băga degetele pe gît să-l apuce și nu-l ajungea. Spurcăciunea se cabra iar repede în rinza răcolită de vîrsături acre și galbene ca veninul.”

Ca de obicei, povestitorul nu ezită, în final, să arate pe față că întregul întîmplat are în origine o neîntrecută eroare alimentară de ignoranță superstitioasă. Prin aceasta, însă, motivația demersului fantastic nu este anulată, ci, își schimbă doar calitatea, în sensul că extraordinarul fabulos face corp comun cu ceea ce s-ar putea numi extraordinarul realist. Acesta din urmă deosebește enigma bolii doar din unghiul efectului clinic („La operație, medicul a găsit cum era de așteptat un cancer”), în timp ce extraordinarul fabulos, grație straniei lui anvergurii existențiale, are funcția originară de a revela modul cum anume s-a ajuns la stadiul de neînțelegere a bolii, în condițiile unei societăți moderne. Neînțelegerea modernității a răzămîntului fantastic, tocmai aici este de căutat; și în naturaletea insolită cu care psihologia umană acționează sub presiunea nemiloasă a avaratului magic. Acesta nu numai că își relevă prezența și efectele neurodinamice, în sine, era stranii. Tămărea nu avea forma obișnuită, de ciupercă înfiorată sau de rac. Ci închipuia adomă un sarpe. O coardă cruntă care, după ce își înfipsea capătul mai rotund în stomac, se răsucea peste el și, încolăcindu-l, își ducea coada subțire pînă la ficatul lui în pleșna. Sub el coarda se zbată dezbrățită”, ci, totodată, se arată absolut refractar la ideea de a fi utilizat ca antidot psihiatric. Efectul sau malefic, inclusiv în plan fiziologic, este, deci, inexorabil:

„Medicul înfiorat de înfricoșatele puteri ale închipuirii, a cusut fără să se atînda de măruntă pînțele la loc. Dar cînd femeia s-a destepat el l-a arătat triumfător sarpele din borcan.

— Îată! L-am găsit și îl l-am scos, îi strigă el. De acum trebuie să te faci repede bine.

Și căuta să-i altoască adînc gîndul însănsătoșirii pe amăgirea cu sarpele străin. Era o încercare care merita osteneala. Va avea spiritul, imaginația, din nou putere asupra materiei, care măcar să ușureze, dacă nu mai putea să vindece, ravagiile cumplute ale bolii pe care o stîrșine.

Femeia, după ce ieși din amorteală, luă de data asta fără nici o silă sarpele în mînă și-l privi cu luare-amînte. Dar în loc să se bucure întoarse cu amărăciune capul, care se balanținea de gîtul subțire ca o lărtăciută pe vrej.

— Nu mă minți dumneata pe mine, facu ea semn cu privirile. Asta nu e sarpele meu.

— Cum nu e sarpele tău? Dar al cui e?

— Al meu e negru, mai mic și mai subțire. Asta e peștriș cu galben.”

„Planul și viclenia medicului — conchide naratorul — erau astfel date peste cap. Închipuirea putuse să înlesnească izbucnirea cancerului și să-i înteească creșterea. Dar puterea ca să lucreze acum de-a-nvoaseala nu mai avea. Femeia a fost luată acasă, unde după câteva zile a murit.”

Cit despre episodul ultim al povestirii, cînd poznașul sarpe este găsit mort prin înecare în butoiul cu țuică (ceea ce, dacă mai era nevoie, confirmă fatala eroare psiho-patologică a cărei victimă căzuse femeia), dincolo de hazul straniu al situației, ar trebui, poate, înțeles în sensul că spiritul magic are intruchipări pe cit de puțin imaginare, tot pe atît de, în felul lor, „tangibile”.

Nicolae Ciobanu

O istorie în imagini
a literaturii române
contemporane

Văzut de
Ion Cucu

„Cenicula” de Marin Sorescu

Protatorul Octavian Stoica, un specialist în
gastronomie

Colocviul la molul Dunării cu Fănuș Neagu, Teofil Băileș, Gheorghe Pitul, Gheorghe Istrele, Corneliu Leu, Vintilă Oltaru, Ștefan Mihăilescu

NUMELE POETULUI

Mircea Drăgănescu

P e tinărul absolvent al Facultății de filozofie din București, Mircea Drăgănescu, l-am descoperit în Caietul debutanților 1960-1961 al Editurii Albatros, poet format, posesor al unei scriituri moderne, discontinuă, pulverizând aparența unitate formală a poemului într-o sumă de enunțuri mereu sugestive. Manuscrisul pe care l-a citit într-o zi din sedințele cenaclului nostru. Cinea pe urmele mele, adună la un loc poemele sale mai noi, notații scurte, friabile, covirsite de invazia derizoriului cotidian, peocituite pară de o mutenie interioară iremediabilă, semn al unei descumpăniri atît existențiale cît și poetice: „Ce să descoperi? Ce să mai descoperi? / Cînd viața este așa cum este și / totul a fost descoperit? / Sentimentele se dau pe gheață, / vorbele mari se strîmbă la ține / și rămiți goca / un nou născut / zbiricit și cu părul alb / rîzind / în fata gropii în care / nu ști / trebuie să intri / din care nu ști / tocmai ai ieșit” (Indoială). „Și vine într-o zi epuzarea / o / în trenul de trei și un sfert / Întrebă de tine la cîrșimă din colț / de la blocul apoi pe paznicul de noapte / din dreptul fereștii tale de noapte / apoi bate la ușă // îl oferi o cafea și ceva băutură / și eventual o țigară / carpați fără filtru // tăcuți vă priviți ca doi prieteni / apoi deodată / constai că ești singur / în apartament în bloc / în oraș / toată lumea doarme / în vederea noului cutremur de conștiință” (Sî intr-o zi).

Scenariile onirice, poeme mai mari și mai articulate, impun un hiperrealism sui generis, printr-o tehnică a falsului narativ dilatănd lucrurile și evenimentele anodine pînă la cosmar: „Am început din nou să visez poezii / desigur

ele locuiesc în mine și strigă / dar eu nu le aud / larma lucrurilor este mult prea puternică / dar vine o zi și sau poate o noapte în care / barnice decupează în mine mari ferești / începînd apoi să bată în cămărușa mea / luna li se arată în dreptul fereștii și / mășcă / trezeste-te temerice de poeme / și uită-te la lucruri cit sint / de frumoase și întornate // atenție un bloc s-a desprins / ca o frînză de creanga eternității / și plutește plătuse / concentric spre strădă // cit de puternic bate timpul în oraș” (Cit de puternic bate timpul în oraș). „Se făcea că eram într-o barcă pe Suta sau pe Negrișoara / Am acostat pe molul unui țâșpan verde, cit vezi cu ochii / verde și în mijlocul lui două blocuri cenusii, numai sticlă / lumini, beton / zgîrțite nori, ce mai // Am intrat cu toată acoala și am adormit. Pe la cînd eu / sumat destepărea: la ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta // Ne-am aliniat jos în fata blocurilor și ne-am urcat în / camioane... / Cînd m-am văzut pe rînd mi-am suflăc mînele, am scuiplat / în palme și m-am dus, m-am tot dus pe rînd pînă la capăt. // Un zăvoi verde era la capăt și o apă albastră. Suta sau / Negrișoara. M-am tot nîț pe iarba și am așteptat cu ochii / la cer // Ceiați nu mai veneau, nu mai veneau” (Vizul unui țaran).

Poet pe deplin conștient de capacele anti-poetice, Mircea Drăgănescu, sperăm, va și să elimine din discursul său poetic transcripțiile de limbaj automat, vide de semnificație, reăștinol-si adevărată și originala voce auctorială.

Cezar Ivănescu

Un mit al adolescenței noastre

Urmare din pag. 1

vista studenților vilceni „Cuvîntul nostru”, prin publicațiile leșene „Cadrul” și „Totu”, în acea vreme în ziua în care se încheiea Cuvîntele lui calde, prieteniști și-au pulberizat stîncile și parca au anulat diferența de vîrstă dintre noi. Nu-mi mai amintesc despre ce am vorbit, dar știu bine că m-am grăbit să-i mărturisesc, cu acel entuziasm pe care numai la 15 ani îl poți avea, toate gândurile și sentimentele ce-mi fremătau în minte și-n inimă de la citirea „Chirei” și venerația purtată celui în stare să zămislească asemenea carte. Nutrea și el aceeași înflăcărare față de scrisul lui Panait Istrati, pe care îl cunoșcuse (prin George Mihail Zamfirescu) și din cîrțile cărora citise mai multe. M-a întrebat cu un zîmbet trist în colțul gurii: — Ai cu ce să-ți plătești trenul pînă la București și înapoi, ca să te duc să-ți poți vedea? — Mi s-a părut că se deschid înaintea-mi toate palatele din basmele copilăriei și am simțit cum din umeri îmi cresc aripi. I-am răspuns, fără să clipeșc: — Am!

— Ne-aveam. Dar buna mea măică, repede îndu-te, a rupt din puțina ei agonisită și mi l-a dat. În capitala țării puteam fi găzduit cîteva zile de un constanțean, angajat ca îngrijitor la o instituție de pe strada Bucovina, în imobilul cărui etaj fusese repartizată o cămăruță, la subsoal, drept locuință.

Cu Bogdan Amaru am făcut drumul la București, curînd după 1 ianuarie 1935. El m-a dus din Gara de Nord pînă la primitoare mea gazdă și el a venit să mă ia de acolo, a doua zi, că-luzindu-mi pașii prin forțola încaierare a Căpitălei către strada Păcoșoagă, de pe lîngă Calea Voșilor. Am urcat amîndoi scările unui bloc, pînă la etajul al cincilea, unde Bogdan Amaru a sunat la o ușă de apartament. Ne-a deschis tinăra soție a scriitorului, doamna Margareta Istrati, din a cărei înflăcărare de atunci mai știu niște ochi mari și frumoși, de o neumbriță seninată. Ne-a condus spre camera de lucru a scriitorului, rugîndu-ne în șoaptă să nu-l obosim prea mult.

Acolo l-am văzut pentru întia și pentru ultima oară pe Panait Istrati. Sătoca întins pe un soi de divan, alături de birou. Mi s-a părut înalt de statură, cu un trup descărnat, o față prelungă și osoasă marcată puternic de adînciturile de sub pomelii obrazilor, o frunte înaltă și dreaptă, brăzdată de riduri și sprînjinită pe arcadele pomelente, ale căror sprîncene stufosă străjura înșir de ochi cutundăți în orb și pînă la vîră blindă, bîntuțiă totuși de febre lăunrice. Pielea palidă a chipului strălucea uneori, scaldată de sudoare. Respira cu greutate și, din cînd în cînd, cuvintele i se pierdeau parcă sub o ușoară gîfăială, pe care se străduia să o birurie. Cu toată lipsa mea de experiență, am înțeles că omul era mult mai bolnav decît mi se spusese. U l priveam extaziat și mă gîndeam că în pieptul acela ciuruit de tuberculoză cloocitiseră nu numai pasiunile lui, ci și toate patimile personajelor din cărțile sale. Spunîndu-i că sint un elev de liceu împătimit de lectură, că însușesc versuri și că, rătăcind pînă în adîncul sufletului de „Chire Chirilina”, făcusem drumul din satul meu oltenesc pînă la București doar spre a cunoaște pe omul care scrisese cartea aceea turburătoare, Bogdan Amaru mi-a ușurat spovedania.

I-am istorisit deci lui Panait Istrati, cum dezbrățit de vîră și de vîl trăiesc în cugăntul meu de vîl Chirilina, „sarpe ce-venenă, pui de curvîștină”, mult chinuții Dragomir-Stavru, pătimașă lor mamă, Cosma și celălalt frate, neînduplecat înțgeri ai răzburării „cu flinte scurte în țevă atîrnate de umeri, pistoale și junghere vîrte” în

REMEMORARI

Singur în Mongolia

Propunerea de-a migra spre țara fostilor hani războinici m-a luat printr-o surprindere. De altfel, mărturisesc, aș fi refuzat cu singe rece orice altă înțgerie în care în Apuseni lui Avram Iancu, dar înțgeria aceea pămînt îndepărtat și misterios a fost mai puternică.

Singura mea obsesie neplăcută era legată de lungul drum aerian, accepția de-a plonja bevelor în burta unor avioane urmind să mă mențină trează în timpul zborului în țara București — Moscova — Novosibirsk — Ulan-Bator, vreme de aproape patrușpezece ceasuri, evident, cu escalele de rutină.

Dacă mai ținem cont și de faptul că pînă în ultima zi înaintea plecării din București nu aveam loc asigurat spre Mongolia, veți înțelega că, în secret, speram că de la Moscova, prin nu știu ce miracol să mă instalez în sarpele Trans-Siberian hălăduind vreme de o săptămînă în făcîntul monoton dar liniștitor al roților.

Dar n-a fost să fie așa. Ajuns pe aeroportul Seremetiev mînat de o pomire necunoscută am încercat să conving, folosind abilități balcanice, pe cele două funcționare blonde și zîmbărele de la punctul de tranzit de utilitate prezentei mele, cit mai grabnice, în țara lui Gîngis-Han. Funcționarele au apelat la computer și acesta împartial și scrisit a decretat telegrafic că nu aveam loc asigurat spre Mongolia, că pînă în locurile spre Ulan-Bator sint vindute. Am insistat cu farmec personal și conversație multumitoare în limba lui Pușkin. Computerul a fost din nou cercetat ca un oracol capricios și-a hotărît, nu-mi venea să cred, că sint pe lista de așteptare. Am urmat o procedură de înțgerie insistente și computerul plătiseți pe parțile de tenacitate subsemnatului, a scrisit un ultim verdict: O.K. pentru zborul de a doua zi într-un avion rezervat turiștilor. Eram, cum s-a zice, surplus de contingent. Vestei m-a debusolat și în loc să mă bucur de sansa oferită mi s-a dat ezitare, am început să dau înapoi cerînd amănunte despre tipul avionului, durata zborului, ruta și escalele ce urmau să aibe loc, în fine, o stratagemă care le-a umplut de umire și neliniște pe funcționarele plătinate ce au dispărut în dosul unei uși capitonante punîndu-mi în față o plăcuță pe care scria în cel puțin trei limbi de circulație europeană: **Vă rugăm nu insistați!**

Astfel că mi-am înșfăcț cele două geamantane din imitație de piele burdușite cu lucruri absolut inutile, (asta aveam să constat mai tîrziu), și am pornit-o spre orașul ce-și semețea zidurile betonate unde, departe, în zare,

gingătoare”, țiganul Trandafir, pungaș de iarmaroace care golia buzunarele matilor pentru a putea adăuga la fiecare șase luni cite un nou galben la solba țigănească îndrăgite. Înțeleptul Barba Ian, cel cu țigăna de aur și toată vîrșmăla de cerșetori, hoți, vicioși putînd pînă în mîduva oaselor, boccegați, țirte, escroci, haimanale, care colcăie în paginile cărții sale. Mi-a cercetămîruri despre familia mea; i-am spus că tatăl meu murise pe cînd nu implinise încă douăzeci și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și o soră, născută la trei săptămîni după moartea tată, să putem învîța carte. Nu sint în stare să povestesc acum despre ce a vorbit atunci Panait Istrati, uitînd de boală, înflăcărîndu-se, oprindu-se să-și tragă răsuflarea sigrumată, pentru ce apoi țărăși să se înflăcărîce și lară și șase luni decît din răspîterii pentru ca eu și

Fantasticul ocean

New York
New York, oraș împărat...
Cu vâz vulturesc,
Străfulgerat de furtunoși flori,
Prăfuit de mătase și creșe,
Fantastic ocean de zgîrie nori...
ARON COTRUȘ, New York

de abia acum, când mi-am revenit complet după acest al meu mai vechi vis, când înăuntrul imprimării haotice mi s-au sedimentat corcaci, când în zilele de moment mi s-au filtrat, cum trebuie și când toate senzațiile parazite ori nesemnificative mi s-au sters aproape definitiv din memorie, pot scrie, cu mîna pe inimă, despre scurtele pe care le-am încercat, despre stările puternice de tensiune trăite cîteva săptămîni în Lumea nouă!

În urma „succeselor” științifice înregistrate pe „tărîm” internațional, eram membru la 12 Academii (Academia Națională Franceză de Medicină fiind una dintre ele, avînd antecesorii pe Victor Babes și Cantacuzino) și mă aflam trecut în dicționarul enciclopedic alții în versiunea americană (World Who's Who in Science, a biographical dictionary of notable scientists from antiquity to the present, first edition, 1967, Editor Allen G. Debus, Professor of the History of Science, University of Chicago), cit și în cea engleză (Dictionary of International Biography by Cox and Wymun, Ltd, Falkenham and Reading, 1971, London). Primișem 4 premii ale Academiei de știință și de Medicină franceze, lucrările mele fiind citate în sute de articole și zeci de manuale și tratate străine, printre care și celebra monografie americană a lui L. Holey „The Influenza viruses”. Fusesem onorat cu titlul de membru a două academii americane (New York Academy of Sciences, International Academy of Pathology) și urma să nu se confere și cel de al 12-lea titlu academic internațional (Academy of Cytology). Programul meu de lucru includea și întîlniri cu diverși oameni de știință (printre care Blumberg și Gajdusek, laureați ai premiilor Nobel pentru descoperiri în hepatită și respectiv encefalită), pe care-i cunoscusem personal și prin schimb de articole științifice...

Am ieșit dintr-un prim impact, un șoc provocat de contactul cu America, abia cînd am intrat într-un foarte primitiv coridor, unde Pasărea noastră de aluminiu ne depuse ca pe niște ouă pătinoase, nu ca femela care prin intermediul vîrnei alte sbrătoare, ci, grîjnic, direct în confortabila clădire de recepție a acestui „Colos” (nu din Rodos, căci acesta de aici e hipercomputerizat), care e Aeroportul Kennedy, căruia nu i se permite nici o gresă de timp și spațiu, nici mizeria de ordinul mini secundelor și al milimicronilor! Într-adevăr, viața sutelor de mii de pasageri, care vin ori pleacă zilnic pe roza vînturilor, depinde de cronometrarea electronică hiperprecizie a tuturor zborurilor! Și, aruncînd o ultimă privire plină de dragăstăsoasă recunoștință în TARCUM-ului, care se desprinsese din acest păienjențiu de traiectorii miraculoase dirijate de acei „deus ex machina americanus”, mare-mi fu mirarea cînd constat că am, încă, tălpile întregi, așa cum mi le făcuse mama din Izvor, că n-a mai fost nevoie să-i dau ca zgrăbtoarea din povestea lui Petru Ispirescu, din propria-mi carne pentru a mă transporta pe Tărîmul Acesta... cred că se săturase și ea cu cele 7 ore, pe care le înghitește din fusul orar al Cronosului! Erau 5 ore după amiază la New York, pe cînd la București băga gongul de la ora 12.

Si, acum, credeți că inima a continuat să bată normal? Vă înșelați! Următoarea extrastistolă, mai grozavă decît prima, mă aștepta... la scară!... Încă de la aterizarea pe pămîntul Statelor Unite văzusem din înălțimi ceva care aducea cu un arciș țirîl de vînt, mare șor și în apă, ca o lebădă cu penele mult scîlbite într-un lac de poveste, ca o corabie cu numeroase catarge, ca un iceberg cu creștetul crenelat. Ori, mai cu mai știu cu ce altă asemănare... Era Manhattanul, a cărui verticalitate strivitoare mi-a creat o dorință mare să o verticalitez simbolic, un drum sfidător spre înălțimi, care caracterizează psihologia americanului, de cînd deveni pionier pe Tărîmul cel Nou, pe care se refugiasse din Lumea Veche! Dreptul vertical al zgîrie-norilor, Sky-scrapers-ii dăltători de senzații tari: „zgîrie-nori, zgîrie-nori”, așa am să intitulez un articol al meu, cînd mă voi întoarce în țară!... Și totuși mă simt ca o furnică în orașul acestor gigantosele de piatră și de impuneră expresivă! Desi furnică posacă, (sînt o furnică care-si la totuși inima în dinți), ia-tă-mă dar, în fața unui mastodont, să deni în mare Empire State Building, care a deținut supremația înălțimii pînă mai deunăzi. Sint orit la un moment dat de o mină, care-si cerea scuze, să pozez pentru un film! Nu știu că am o multisoară fotografică! În America se caută și se cumpără de toate! Constat, deci, că am o figură de vizitare! Păstrez fotografia cu îmbrăcămînta de epocă! Privesc de la etajul 86, la 320 m de sol, majoastuasa panoramă a orașului! Alți strigători la cer mișună în jur, între cincizeci și suta de etaje: Pan Am Building, Bank of Manhattan, Woodrow Building, Mc Gray Hill Building, Exxon Building, N. Y. Telephone Company Building, W. R. Grace Building, Citi Corp Center — Building Union Carbide Building, Seagram Building, Daily News Building, etc. Toate clădirile au bunul gust să nu fie îndecate cu nodurile Chrysler Building, care cu cele 77 nivele a ținut și el cîteva vreme supremația înălțimii (construit în 1930), mi se pare la el interesant virful în formă de bușon de radiator, în timp ce fatada e ornată cu motive de automobile stilizate...

Măreția zgîrie-norilor se cere a fi depășită! Este legea acestui gigant oraș, care totuși, orice s-ar spune, parcă simbolizează America pusă pe performanță! Dar iată și pe MAI MARLE MARILOR, World Trade Center, actualmente cel mai înalt din New York, alcătuit din doi hiper zgîrie-nori gemeni și numeroase clădiri adiacente, cu 110 etaje, 410 m înălțime, 48.600 ferestre, 46 ascensoare rapide, 144 omni-buse pe verticală; aici lucrează 50.000 muncitori și funcționari, (cit populația unui mare oraș), complexul fiind vizitat zilnic de 80.000 oameni (numai la restaurantele sale în masa peste 20.000 persoane)... Sevese și eu o masă la pref „piperații” (pe contul organizatorilor bineînțeleși) la cea mai mare înălțime și-mi simt, cum inima bate tare, tare de tot... Pe platforma de la etajul 102 mă găseau la picioarele celor mai mari antene din lume (70 m și 70 tone), care servesc de releu la toate lanțurile de TV din regiunea metropolitană. În zăua aceasta senină, foarte senină, la zeci de kilometri depărtare, poate chiar o sută de kilometri pe mare, se văd ca niște peșteri de ordinul milimetrelor, marile vapoare transatlantice... Perspectiva de neuitat... „Lady Liberty” pe rîna zării!

Desi n-am darul lui Mark Twain, mi-ăș permite, totuși, să spun o poveste amuzantă, aproape de zgîrie-nori...

Orașul Chicago se spune că ar fi, din punct de vedere urbanistic, unul dintre cele mai moderne de pe glob, istoric, și tîneli vacl. Daisy: ea ar fi răsturnat o lampă de petrol, cînd era mulsă de doamna O'Leary, provocînd un in-

Rodu Doringo: „Peisaj”

ceindu grozav, care timp de cinci zile a distrus tot orașul, ca după aceea (1871) el să fie reconstruit în întregime... Iat-o, dar, pe Daisy alături de Nero, incendiatorul Romei! În ceace nu este responsabilă în fața istoriei a lui Daisy, părțile nu mai sint unanime! Unii, considerînd că Daisy a lovit din întimplare lampă de petrol, nu o socotesc vinovată. Alții susțin că, dacă d-na O'Leary nu ar fi lăsat lampa aprinsă, Daisy n-ar mai fi provocat incendiul urias, care a distrus pînă și seifurile banților topline laolaltă oțelul acestora cu aurul și argintul banilor aflați în ele!... Mulți cred că atit Daisy cit și d-na O'Leary sint la fel de vinovate: Daisy era o fiintă rea și neastim-părată, iar d-na O'Leary stia acest lucru, do-vuda fiind faptul că, pentru ca să nu răstoarne hîrdul cu lapte, îi punea întotdeauna o bară de lemn la picioare atunci, cînd o mugea... Daisy, vaca familiei O'Leary, a ajuns să fie cea mai celebră vacă din S.U.A. Aflu deci, că în prezent un zgîrie-nor cu 210 etaje va fi realizat la Chicago cu o înălțime uciatoare (de 760 metri) cu motoare eoliene acționate de forța curenților de aer, care să producă energia electrică necesară iluminatului și încălzitului!...

Americanul pragmatic a simțit nevoia și originalitatea de expansiune și pe longitudine și latitudine, într-o beție nebulă, de fapt această calitate ontogenetică și filogenetică fiindu-i prima...

Cultivarea inteligenței prin cultura fizicului, a corpului și a pămîntului... Dezvoltarea New Yorkului pe orizontală e constantă și trebuitoare, ca răspuns la obraznicia înălțimilor. O dezvoltare artistică și turistică șocantă, originală... Centrul Rockefeller (ansamblu de 21 imobile, din care se remarcă Universitatea cu același nume, descoperită de reputeați oameni de știință, printre care romanul George Palade, laureat al Premiului Nobel pentru fiziologie și medicină), imobilele Radio City, Music Hall din Midtown, luxuoasele magazine de pe Fifth Avenue cu catedrala gotică St. Patrick, Times Square și Broadway Times Square cu teatrele și cinematografele celebre, un fel de Pigalle și Champs Elysees, Central Grand Station, (furnicarul subsolice al lumii) New York Public Library (celebra bibliotecă în stil neoclasic), Waldorf Astoria Hotel (unde sint găzduiți numeroși șefi de state), Pennsylvania Station, Federal Hall National Memorial (care a adăpostit Congresul timp de un an, cînd George Washington a depus jurămîntul ca președinte în 1789), City Hall (jurmăria municipiului New York), N. Y. Stock Exchange Tavern (unde în 1783, George Washington și-a luat la revedere de la bravii ostași ai revoluției americane) sint doar cîteva edificii mai remarcabile care le întîlniști parcurînd orașul cu piciorul nefiind obligat să-ți tot îi ochii numai în sus... Ce să mai spun de Kennedy Center, de Lincoln Center, New York Theater, Metropolitan Opera House (celebra operă terminată în 1966, cu aproape 4.000 locuri cu două mari fesece de Chagall), Philharmonic Hall (sau Avery Fisher Hall, pentru orchestra simfonică din New York și pentru cele mai bune din lume), Vivian Beaumont Theater (fieful lui New York Shakespeare Festival), Juilliard School (celebrul conservator de muzică), Columbia University, Grant's Tomb (mausoleul generalului Grant, comandantul șef al nordicilor în războiul de secesiune, ales apoi președinte al Statelor Unite), ar părea poate pentru anumiți cititori nevizitați, doar o însușire simplă de nume, dar ele reprezintă o caracteristică la istoria pe orizontală a Orașului Lumii! Și apoi muzeele, muzeele ambicioase de a fi printre primele în lume, dacă nu chiar pînă în lume cu anumite colecții prețioase de artă! Mai întii „Met”-ul, Metropolitan Museum of Art, o lume în sine, un Louvre american, cu aproape 5.000 tablouri și desene, 1 milion de gravuri, 4.000 obiecte din Evul Mediu, etc., etc., în 250 săli, cu un tezaur care depășește imaginația (Rembrandt, Rubens, Giotto, Veronese, Bosch, Vermeer, El Greco, Velasquez, Monet, Manet, Corot, Cezanne, Degas, Van Gogh, etc), muzee care se mărește anual (una dintre aripi recent construite adăpostește de pildă „Templul din Dendur”, un dar al Egiptului, care a fost transportat și reconstruit piatră cu piatră în atelierele muzeului). De „Met” ține și „The Cloisters” o minis-tire fortificată, pe care J. D. Rockefeller Jr. a reconstruit-o din elemente dispartate cumpărate din Franța, Italia și Spania... pînă și o

grădini cochetă, frumoasă, de plante medicinale folosite în Evul Mediu unde s-au concerte vată „Moma”, cum e poreclit Muzeul de Artă Modernă, șefi în depozitele sale stau peste 23.000 tablouri și obiecte diverse, această instituție aparținînd deținută nuna lucrărilor de avangardă artistice, oferă vizitatorilor opere de toate genurile, clasici, impresionisti, post-impresionisti, expresioniști, futuristi, etc. „Gugg”, Guggenheim Museum, construit ca un melc gigant, clădiră concepută ca o sculptură în sine de către celebrul Frank Lloyd Wright, cu spațiul interior gol, cu o rampă helioidică, care dă acces la galerii în lungul cărora sint expuse tablourile; înclinarea, culoarea zidului, lumina, totuși a fost studiat pentru ca ochul să nu obosească... Bineînțeleș, pot fi admirate tablourile și tutuzor modernistilor. Muzeul organizaște aproape lunar diferite expoziții, scotînd din depozite, păstrate cu grijă, diferite prețioase opere de artă! Intr-o prezentare a celor 9 maștri ai artei moderne, Muzeul Guggenheim începe cu operele lui Brâncuși, după care urmeșă ale lui Chagall, Delaunay, Kandinsky, Klee, Leger, Marc, Mondrian, Picasso. De unde dacă vrei să fi invins în meci gloșos, nu-ți place adversarii mei, din cine sînt eu cel mai umbros, ci întrece-i măștrii, știința, cu cei mai buni, alegîndu-ți tu, singur, unul de vrei să ești, și fi cineva!... Aici, la New York, constat cu satisfacție legătura cu funcționează și o „Societate Internațională Brâncuși” prezidată de către prof. Florance M. Hetzler, care prin conferințe și simpozioane, uneori susținute la Lincoln Center, contribuie la răspîndirea și mai departe la fama maestrului artist. Vizita la Whitney Museum of Art și la Frick Collection constituie, deasemenea, o adevărată reverie... Cooper Hewitt Museum, Brooklyn Museum, Museum of the American Indian, Museum of the City of New York Jewish Museum, American Museum of Natural History, Hayden Planetarium, Lasserium și altele au figurat în continuare printre obiectivele recomandate de gazde...

Încă două elemente s-au adăugat celui de al treilea șoc, emoții mele pe orizontală, după zgîrirea sky-scrapers-urilor. Primul, enormul parc, Central Park (4 km pe 0,8 km), o binecunoscută oază situată chiar în centrul insulei Manhattan, mană cerească pentru plămîni mari Metropole, care servește ca teren pentru tot felul de sporturi, loc de joc și de recreație, pentru picnic, pentru desfășurare, conceput după ideea lansată de un poet (William Cullen Bryant) de către doi arhitecți peisagiști, George Washington și Verrazano-Narrows! Este instructiv pe atit de plăcut, turul insulei Manhattan cu vaporul („Circle Line”) inconjur de 35 km, impresionant, cu cele 65 poduri, dintre care 14 leagă insula de restul orașului; magnifice, parcă zburătoare podurile Brooklyn, George Washington și Verrazano-Narrows! Statuia Libertății „Luminidn lumee”, „Lady”, cum i se mai spune în limbajul popular, simbolul Lumii Noi, se vede bine din capătul sud-vestic al insulei. Creată de sculptorul francez Frédéric-August Bartholdi pe un schelet metalic conceput de către Gustav Eiffel, este darul Franței la comemorarea alianței dintre cele două țări în timpul revoluției americane.

O scurtă vizită la The New York Academy of Medicine de pe una din strazile perpendiculare pe Central Garden, fatada și holul pline cu așagii în limba latină privind sănătatea omului. Cu toate eforturile făcute de Medicine Mondială, americană în particular, modestia, care caracterizează pe orice savant și care încă nu și-a atins scopul suprem hipocratic (eradicarea suferinței umane) consemnează și adevărul nu prea optimistic: „sanare aliquando, saepe juvare, semper consolari” (întotdeauna vindeca, adesea ajută, totdeauna consolează).

Avînd o întîlnire în cadrul unei reuniuni medicale, n-am putut să nu mă opresc pentru cîteva minute în fața unui remarcabil edificiu: „Park East Synagogue” — („Congregation Zichron Ephraim, built 1880—1890, designated New York City Landmark, January 20, 1960, Riverside Memorial Chapel), în așteptarea profesorului Victor Lorian, american de origine română, nepotul profesorului Popper, al cărui nume îl poartă la noi în capitală o stradă pe lângă Spitalul Caritas...

George Marinescu Dinizvor

Balcanice

Să-1 deslușim în nedefinita lui cuvîntul
cumințenie,
In adevărul limbii, singura care
își aparține

Care doar din cînd în cînd stie,
în fața oștii unu dintre muritori
— dacă-1 iubeste.

Multifortitatea logosului se dă înapoi
cînd se deschide șase ochi, și cînd
toate cele trecute și posibile se iau
în considerare și

sumei i se adaugă încă atîta; e
Nu există absurd mai mare în poezie
decît neabsurdul,
căci: nu există poezie fără încă ceva.

În miclitatea ei, în rezăsierea ei.

In românește de Dumitru M. Ion

Cartea se poate deschide, se poate
și închide;
Va rămîne cu totul nepunctuoasă
în fața aceluia
care deschide ușa deschișă.
Doar acum este cu puțință să oprim

Praga: Un dicționar de literatură română

A apărut de curînd la Praga, în limba cehă, un dicționar de scriitori români, elaborat de un colectiv de româniști (Jitka Lukosova, Jiri Fasinec, Libuse Valentova), în coordonarea profesoarei dr. Marie Kavkova, cunoscută și apreciată specialistă și traducătoare din literatură română. Dicționarul reprezintă doar o parte a activității des-fășurate de româniști din capitala Cehoslovaciei, autori a numeroase studii și articole consacrate limbii și literaturii noastre, precum și a unor foarte bune traduceri din scriitorii români. Activitate ilustrînd și nivelul școlii de româniști de la Universitatea din Praga, unde, continuînd o veche tradiție începută la sfîrșitul veacului trecut de Ioan Urban Janik, s-au format, decenii de-a rîndul în perioada postbelică, promeniile de buni cercetători ai limbii și al culturii române, sub îndrumarea competentă a profesorilor dr. Marie Kavkova, dr. Jiri Felix și, în ultimii ani, dr. Libuse Valentova.

Dicționarul cuprinde un număr de 378 de articole - scriitori, reviste, curente, de la începuturile literaturii române pînă în zilele noastre, bibliografia scriitorilor consemnăîndu-se pînă la anul 1980. Pe lângă scriitorii propriu-zii, în dicționar sint cuprinși lingviști, precum și specialiștii romani în literaturile cehă și slovacă, traducători indeseabi. E un dicționar selectiv, alături de scriitorii prezentați este, în ansamblu, o lucrare de referință, în genere la zi. Pentru scriitorii de prim plan (Eminescu, Creangă, Caragiale, Măiorescu, Macedonski, Goga, Bacovia, Argeșii, „Sadoveanu, Rebreanu, Ion Barbu, Blaga, Marin Preda, Nichita Stănescu

s.a.) pentru curente literare, în prezentări mai largi, se menționează și principalele scđđii critice. La Eminescu, de pildă, sint indicate spreceze studii de bază, într-o bună selecție, la Creangă opt, la Blaga șapte etc. În legătură cu versul românesc, sint menționate la sfîrșitul articolului, patru studii, nelipsind decît studiul lui Vladimir Streinu pentru ca bibliografia critică de bază să fie completă. Se mai adaugă, în sfîrșit, o bibliografie amplă a lucrărilor de sinteză, și ea judicioasă întocmită a istoriei literaturii române, monografiile despre curente și epoci literare, dicționarele de scriitori și lingviști, cărți și tratate de istoria artelor plastice, a muzicii și a teatrului românesc, de istoria poporului român. Conceput în felul acesta, dicționarul pune la îndemîna cititorilor cehi, pe de-o parte, un bun brevier de informare asupra literaturii române, iar pe de altă parte o bogată bibliografie istoriografică și critică pentru cei care doresc să adincească studiul fenomenului literar românesc.

Sigur, ca orice lucrare de acest gen dicționarul nu poate fi perfect. Selecția scriitorilor de la un anumit nivel, a celor contemporani mai ales, este susceptibilă de ameliorări. Mă întreb însă dacă a face sugestii în această privință nu înseamnă mai curînd în acestă opțiune proprie (la care au dreptul și autorii dicționarului) bună cunoscători ai literaturii române) reprezentarea critică obiectivă. Într-un astfel de ghid, așadar, să sugerez, în vederea unei viitoare ediții, doar unele completări pe linia concepției autorilor. Alături de noțiuni ca **pa-sopolism, junimism, semănătorism, poporanism, simbolism și gindirism**, explicate în dicționar, ar fi necesare și articolele despre implicații ale unor curente literare și de gândire în literatura română: **umanism, iluminism, clasicism, roman-tism, realism, avangardism**. De asemenea, alături de **Dacia literară și Contemporanul**, se impun a fi prezentate și alte reviste cu rol excepțional în propulsarea mișcării literare: **Pro-păisă, Convorbiri Literare, Literatură, Viața Românească, Șurătorul**. Se mai impune apoi a fi inclus cîteva nume de reputeați folcloriști ori exegeți ai culturii române vechi: Iuliu Zamne, M. Gaster, G. Dem. Teodorescu, Simeon Florea Marian, Artur Gornov. Daș Simonescu.

Al doilea dicționar de literatură română apărut în străinătate, după cel publicat în Polonia acum cîteva ani, deține un nivel și un excelent îndrumăr în cunoașterea literaturii române, un moment de referință în activitatea româniștilor cehoslovaci, în relațiile literare cehoslovaco-române. Și pentru acest lucru, se cuvine să felicităm din toată inima colectivul de autori.

Dim. Păcurariu

REVISTA STRĂINĂ

PUBLICATIILE STRĂINE au înregistrat cu oarecare întrerupere apariția marilor lucrări de cercetare. După 1972, mulți din țările din Stuttgart a organizat un muzeu care s-a deschis de curînd. Pînă în prezent sint expuse obiecte din patru scđđii: Mariile Sudului, Africa, America și Orientul. În 1966 se vor deschide săli consacrate Asiei meridionale și Asiei Orientale. Interesantă este și tehnica expozițională. Se află desigur vitrine clasice, dar în unele sînt expuse obiecte care sînt foarte interesante. Un exemplu este un obiect comercial de factură africană din tablă ondulată. Muzeul permite reconstituirea activității economice ale populațiilor pe care le auștin, în extraordnara bogăție a vieții spirituale, precum și ratiunament artistic.

UN BALET MOZARTIAN inspirat din teme shakespeareane a provocat de curînd un val de elogi ale criticii de specialitate, care l-a considerat un adevărat eveniment artistic. Coreograful John Neumeier a înscenat fabula din *La Cma* în Praga, organizînd în jurul materialului său în jurul a zece scene unite prin motivul melancolicului *Iraceus* traversînd scena pe bicicletă cu o carte-n mînă. El anunță pe spectator că e urmează să vadă, cu un aer sceptic și trist, Cronicele evidențiate în Indeseabi, fatada față de spiritul muzicii mozartiene, o adevărată capodoperă a genului. Neumeier s-a lăsat în egală măsură inspirat de marele scriitor englez și de maestrul de la Salzburg, scrie Helmut Schlier, Directorul J. Markson l-a ajutat, de asemenea, prin alegerea unor pasaje din primele simfonii ale lui Mozart și dintr-un sextet românesc transpus în mod strălucit într-un limbaj convenabil muzicii de balet. Pasajele consacrate vieții de curte și vieții pastorale din codul Ardenilor, l-au inspirat pe coreograful Neumeier să sugereze un limbaj arhaic, în care ceremonialul și caricatura, poezia lirică și grotescul se amestecă într-o compoziție pînă de efect.

CELEBRĂ carte de înțelepciune. **Preceptele părinților**, a fost de curînd editată la o casă de editură londoneză. Sin adunate maximum din secolele II-lea și III-lea - I e e semnificativ cîntul pentru experiența celor bătrîni, a învățătorilor și trăitorilor cu adevărat existențială, menită să ordoneze conștii și eforturile căutătorilor. Acest text fundamental se găsește în cărțile de înțelepciune din Orientul anterior, constituînd un prilej de reflecție pe care îngrijitorii ediției au încercat să îl deosebească de celelalte. Este o cunoscută directă a realităților din alte părți, în același timp fiind și o operă autentică de colecționare a unor elemente de identitate culturală care se află în pericol de-a fi distruse. În acest fel, s-a adunat o adevărată comoră acoperită de praș pînă în anul 1973, pe lângă Societatea de

SPORT

Luna blondă și umbra ei brună

mercurii, în seninul cel mai curat al toamnei, echipa națională a României a terminat la egalitate cu Anglia (1-1), la sfîrșitul unui meci electricizant. Avid de glorie și premiat nevos, Robson, antrenorul Angliei, ne lășase să înțelegem, printre rînduri, cu cîva timp în urmă, că în Londra, echipa lui ne va învinde pe-un covor în culori de rugăciune și ne va toca mărunț pentru îndrăzneala de-a-i fi eliminat pe fiii peridului Albion de la turneul final al Campionatului european. Ne mai poartă simbeșic, din această pricină, și Italia și Suedia, esas ce înseamnă că și Nordul și Sudul sînt paruse de dorința de ușișire. O să ne afumăm cu par de lup și o să ne treacă. De altfel, amenințările îmbrăcate în piele de pește nu ne mai ating demult chipul inimii, se tîpesc în mărăcinii de pe malul gîrlei. Scurtea de hermină cura îmbracă bratele Nordului purtînd marje daruri ne stă și nouă bine pe umeri.

Pe Wembley, noi am fost mai buni. Nu scria acest lucru în delir sau pentru deruta dușmanilor, ci pentru că sint bucuros să constat că a trecut definitiv (cel puțin așa sper) timpul cînd beam cu vîndă mahureală din apa moșilor. Căci sint foarte dulci clipele (cum au fost cele de miercuri seara) cînd, stînd în foșbi și privind cu sufletul deschis bătălia pentru Mexic, nu-ți mai dai cu carmin pe obraji ca să pari emoționat și nu mai mesteci iarbă acra, alior, curcubiliță, musama, cumpene de lemn și moșii curcubiliți. Bucura care mă stăpînește este de bălăbălaș. Bucura care mă stăpînește pîterii. Inteligenții și agresivi, băieții noștri umblă azi cu bot de zimbru prin lume. În tem-

pluri fotbalului, nimeni nu ne-a mînjit cu in-fingerul strună, vitraliile, potirul. Mercul cel mare îl revine lui Lucescu. Ar trebui să fim pocîrți, rîi, peticiți, plini de cotoare de varză și pămîndă și rugăciunea ca să nu spunem că a îmbrăcat echipa națională, pe Wembley, în culoarea perlei prospete. Imi place să observ că orișî l-am încoțit, și pe drept și pe ne-drept, el și-a vîndut drumul, baldachinul, foșoarele, marmura. Totuși, imi pare rău că prea se dă în stambă cu Hunedoara, fiindcă nu tot fluturii de-acolo știu să zboare prin aerul rar al munților din Mexic.

Am anulez aur cîoloșne și bolovani de argint din Imperiul leului britanic! Am mai făcut-o și altădată, dar parcă miercuri seara, ne-a stat pe umeri luna blondă, umbra ei brună și toate luntrile, degorînd de podoabe, ni s-au rotit pe lacuri de izmă. Cei mai buni oameni i-am avut în Lung, Stefănescu, Hagi, Rednic, Iovan și Cărnău. Jur că mînușă-nă dămurile Dunării că-n jurul genunchilor lui Cărnău roiesc libelule din Ursă Mare. Alfel cum să explic cele două goluri magnifice de la Stockholm și Londra?!

Atîrnat de fructele toamnei, lovit pe trup de castanele palide, scuturate de vînt, mă confund în miracolul din gura cramelor — că, must, în amestecul cu mere coapte și, învaluit în des-crispă de face să răsără alinție pe soldul fe-bron, inchin un cîntec pentru unsprezece băieți care-au schimbat noaptea de miercuri într-un clopot al brînzii.

Fănuș Neagu

Luceafărul

Revistă editată de
UNIUNEA SCRITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Redactor șef:
Nicolae Dan Frunelată,
Mihai Ungheanu (redactor șef
adjunct), Gheorghe Suciu
(secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA: București, Piața Școlii nr. 1, tel. 1132 09
ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 60 74 98
Tiparul executat la:
COMBINATUL POLIGRAFIC
CASA ȘTIINȚII